

Антропософски вести

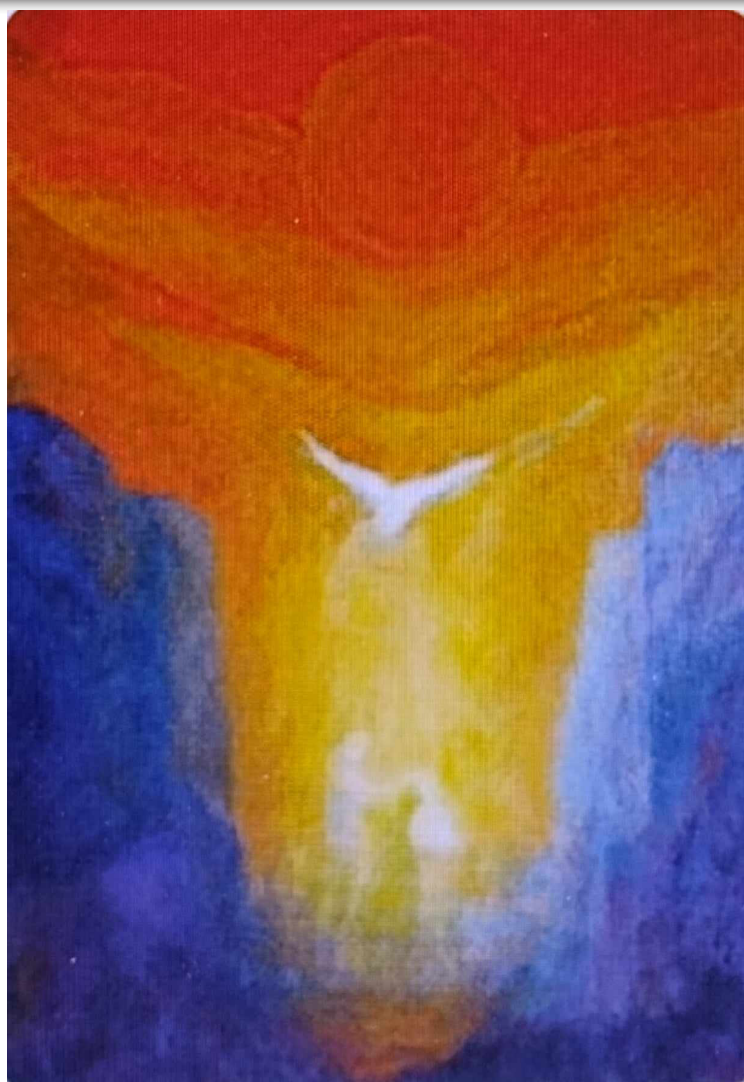
Брой 83
ЙОАНОВДЕН
МАЙ 2024 г.

ИЗДАВА СЕ ОТ АНТРОПОСОФСКОТО ОБЩЕСТВО В БЪЛГАРИЯ

Антропософията е път на познание и себеразвитие, който обхваща сферите на философията и науката, изкуството и социалния ред, предлага духовно-научни методи за развитие на истинско осъзнаване на реалността, дава обективно обяснение за човешката и световна еволюция. Основателят – д-р Рудолф Щайнер (1861 – 1925 г.) предоставя на всяка индивидуалност в пълна свобода обективно да изследва и провери фактите, изнесени от него за видимия и невидимия свят.

СЪДЪРЖАНИЕ

2. Лечебната евритмия като движение, което оздравява
3. Светът е необятно пространство за изследване
4. Пътищата за обединяване
6. Основа за израстване на силата
7. Валдорфската педагогика – спасение за децата на бъдещето
8. Моята среща с валдорфската педагогика
9. Труднопроходимите пътища към Антропософията
9. Въпросите, които бихме искали да зададем
11. Вяра и знание
14. Моите първи стъпки
15. Възможностите на изкуството
18. Теоретико-познавателният и практическият път като едно цяло
20. Антропософски групи в България

Космическите Сили нямат неизчерпаем запас от светлина. Техният запас е такъв, че потокът на сили от него постоянно ще намалява, освен ако от самия човешки живот не се влеят свежи сили, не се влее нова светлина. Сега живеем в епохата, когато за хората е крайно необходимо да съзнават, че не трябва само да разчитат на вливащите се в тях Космическите Сили, а трябва самите те да съдействат в Процеса на световната еволюция.

Рудолф Щайнер (GA 119)

100 ГОДИНИ ЛЕЧЕБНА ПЕДАГОГИКА

През 1924г. Рудолф Щайнер полага основите на антропософската лечебна педагогика, изнасяйки в Дорнах дванадесет лекции от 25 юни до 7 юли пред лекари и лечебни педагози. В световен план изключителен принос в тази сфера има Карл Кьонинг - лекар, лечебен педагог, ембриолог, създател на международното Кемпхил движение - изграждане на селски общности за живот и работа на хората с увреждания.

Инициативата по Антропософска лечебна педагогика и социална терапия (АЛПСТ) в България стартира през 2006 г. с Източноевропейската конференция по лечебна педагогика и социална терапия във Варна, 28 - 30 юли 2006 г. Следва встъпителен семинар през 2007 г. И първо тригодишно обучение по лечебна педагогика и социална терапия, което започва през 2008 г. и продължава до 2010 г. Инициатор и основен организатор е швейцарският лечебен и музикален педагог Едит Мур-Василев. Като естествено продължение на инициативите, участниците в обучението заедно със съмишленици, приобщени към идеите учредяват Сдружението по антропософска лечебна педагогика и социална терапия (САЛПСТ) през декември 2010 г. Една от главните заложен цели е популяризиране на принципите и методите на АЛПСТ в България.

През есента на 2021 г. стартира второ тригодишно обучение по лечебна педагогика в България с лектор Михаил Пицхелаури. По време на обучението той кани гост-лекторите Г. Джапаридзе – арт терапия, Елена Красоткина – говорно формиране и Улрих Золбах – евритмист. Срещата с Г. Джапаридзе импулсира стартирането на двугодишно обучение по Арт терапия през есента на 2022г., което приключва през юни 2024 г.

ЛЕЧЕБНАТА ЕВРИТМИЯ КАТО ДВИЖЕНИЕ, КОЕТО ОЗДРАВЯВА

Интервю с Улрих Золбах

Разговаряме с Улрих Золбах, който бе част от екипа на семинара по Лечебна педагогика, организиран от Михаил Пицхелаури у нас. Золбах е лечебен евритмист от Германия с дългогодишен опит. Работи в Свободно Валдорфско училище, Югоизточен Берлин, основано преди повече от 30 години, в което учат над 400 деца, един валдорфски оазис на брега на река Шпрее. Споделя, че работата там го вдъхновява да продължава да помага на децата да се върнат към динамиката, която внася живителни сили в тях.

дължава да помага на децата да се върнат към динамиката, която внася живителни сили в тях.

1. Тази година Лечебната педагогика празнува своя стогодишен юбилей. Често се приема, че Лечебната евритмия е част от тази педагогика, но всъщност тя е дадена от Рудолф Щайнер по-рано, като независимо "лечебно средство".

Да, точно така е, Лечебната евритмия започва своя живот много по-рано, още в т.нар. музикални лекции за същността на музикалното и тоново изживяване на човека, които Рудолф Щайнер изнася в периода 1906-1923 г., в различни градове. Още там Щайнер посочва, че музикалната евритмия, т. е. тон-евритмията носи нещо целебно в себе си.

По-късно през 1921 г., когато в Дорнах се изнасят същинските лекции по Лечебна евритмия, главно пред лекари, е дадена първата детайлна информация и се поставя основата, но от гледна точка на говорното развитие. След този лекционен курс започват първите стъпки в прилагането на методите на лечебната евритмия, особено в сътрудничест-

во с Ита Вегман в нейната новосъздадена клиника в Арлесхайм, както и в новите лечебни образователни институти. Във връзка с работата в клиниката в Арлесхайм Щайнер дава много диференцирана информация и подробни указания, ориентирани към лечението на конкретни пациенти. По-късно, за съжаление, тези напътствия бяха стандартизирани.

2. Какъв беше твоят път към Лечебната евритмия? Кои са онези човешки качества, необходими на евритмичния терапевт?

Моят път започна преди повече от 30 години. През 1989 г. завърших основното си обучение по евритмия в университета Аланус близо до Бон, което продължи четири години. След това преминах три-годишен надграждащ курс по сценична евритмия в Хамбург при Карина Шмид.

През 1992 г. започнах да преподавам в новосъздадено Валдорфско училище в град Хале/Заале, Източна Германия. В своята практика там се запознах с група хора с психични проблеми, които се събираха веднъж седмично в училището. Тогава се породиха толкова много въпроси у мен, медицински въпроси, на които не можех да отговоря, не и от познанията си за евритмията като изкуство. Така това ме подтикна да започна да изучавам Лечебна евритмична терапия в Хамбург през 1999 г. при Ласе Венершу (Lasse Wenerschou).

Най-важното за един лечебен евритмист е да обича работата си, външно и вътрешно. Да води своите занимания с пациентите си с усърдие и грижа. Тук всичко е живо. Няма дигитална версия!

3. Сподели повече за своята работа в Свободно Валдорфско училище, Югоизточен Берлин. Според твоите наблюдения кои деца най-често се нуждаят от Лечебна евритмия и какво им дава тя?

Училището, в което работя се намира на брега на река

Шпрее, сред зеленина от стари дървета, което само по себе си действа терапевтично. С децата, които са насочени за евритмична терапия, се срещаме два пъти седмично в продължение на около 3 месеца за около 20 минути, твърде достатъчно. Критериите, по които се преценява дали едно дете има нужда от занимания по лечебна евритмия варират - от изоставане в развитието и поведенчески проблеми до главоболие и неправилно подредени зъби.

Става все по-видимо, че днешните деца страдат все повече и повече от обща липса на движение, което включва дори само ходене на по-дълги разстояния. Способността за концентрация намалява значително, както и способността да издържат на физически и умствени натоварвания. Терапията с евритмия трябва да вземе това предвид и да се опита да обърне фалшивата, причиняваща заболяване динамика към движение, което оздравява.

Освен работата в училището, имам частна практика, където работя и с възрастни. Там заниманията по Лечебна педагогика се приемат много по-съзнателно, повечето участници са способни наистина да почувстват процеса и да споделят своите впечатления от въздействието на упражне-

нията.

4. Каква, според теб, е основната задача на Лечебната евритмия?

Да върне човека отново към живота! Това, което йерархиите са направили за нас в продължение на много дълго време, ние бавно и постепенно, чрез евритмичната терапия, да овладеем отново, така че да можем да го правим сами.

5. Какъв е твоят най-съкровен образ за бъдещето на Лечебната евритмия?

Силно се надявам да има достатъчно хора от по-младите поколения, на които да можем да предадем знанията за евритмичната терапия. И не само да ги предадем, а чрез тях да се продължи по-нататъшното развитие на Лечебната евритмия, защото това е важно.

Рудолф Щайнер ни даде едно засадено семе, от което да се роди и израсне голямо дърво. Ако искаме да се развиваме като човеци, а не като автомати, трябва да се грижим за това дърво.

Интервюто взе *Кристина Димова*

СВЕТЪТ Е НЕОБЯТНО ПРОСТРАНСТВО ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ

Тази година, през месец май, приключва тригодишното модулно обучение по Лечебна педагогика, водено от Михаил Пицхелаури. Това е второто обучение в България, свързано с темата. Безкрайно съм благодарна за знанието и опита, които сподели с нас Миша и възможността да надградя собствените си познания. С този курс и лечебно педагогическите деца, съм свързана още от далечната 1997 г. когато започнах да уча Специална педагогика в СУ „Св. „Климент Охридски“. Някъде и в този период в мен се пося семето на убеждението, че дори и в специфично положение, тези хора не са само вижданото на пръв поглед, че някъде зад външния вид и особености се крие едно друго същество. 18 години по-късно се срещнах с Валдорфската педагогика и трудовете, завещани ни от Рудолф Щайнер. Получих много отговори, до които само бегло се бях докосвала.

Целта на Лечебната педагогика е дадена от Рудолф Щайнер и тя показва как да гледаме на човека като цялостно същество, изградено не само от физическо земно тяло. Това ми помага дачерпя сили и да намирам смисъл при работата си с децата, нуждаещи се от душевни грижи. Да зная, че работя за бъдещето, за опитността на душата в този свят и смисъла на пребиваването ѝ на земята. Идването ѝ тук не е напразно, защото има да учи уроци, които са възможни само на физически план. Това е, което ме изпълва с ентузиазъм.

Целта ѝ е също и да помага на родителите да разбират, доколкото и докъдето могат, че не са виновни за това, което се случва с тяхното дете. Така те са по-спокойни и могат да дадат най-доброто, на което са способни за него, подготвяйки го за един, доколкото е възможно, самостоятелен живот и ново бъдеще, свързано с тяхната индивидуална съдба.

Аз попаднах в курса по Лечебна педагогика съвсем естествено, като продължение на „нишката на живота“, защото точно след завършването на третия семинар по Валдорф-

ска педагогика се появи и възможността да започне вторият семинар с Михаил Пицхелаури. И така, завладяна от Духа на практическата Антропософия, се свързах и с Лечебната педагогика. Моите лични задачи са да разпространявам лечебната педагогика, за да могат повече хора да се свържат с нея. А това за мен значи да работя по начин, който вече познавам и, разбира се, да продължавам разширяването на познанията си. Чувствам се полезна за децата, с които работя. Точно това ми дава смисъл да продължавам да го правя. Всеки ден се срещам с много деца в училище и виждам как те се развиват и променят. Работя и с колеги, с които обменяме опит и си помагаме. Всеки ден срещам хора, с които искам да работя съвместно или поне в група и с радост ще участвам в такава, ако се сформира. Мисля, че моментът е нарял и скоро ще е ясно, че трябва да си сътрудним, за да имаме по-добри резултати в работата си в лечебната педагогика.

В България вече има сдружение по лечебна педагогика. Има също така сдружение „СОФЕРА“, което се занимава с биодинамично земеделие, обучителни лагери и целта му е създаването на красиво място, където могат да се изградят умения за независим живот на деца и младежи с трудности, както и да се подпомага развитието на лица с увреждания.

Надявам се, че завършването на курса тази година ще даде тласък в развитието на Лечебната педагогика, но как точно не мога да прогнозирам. Ако има ентузиазъм и хора, които гледат в една посока, нещата ще се случат. В България е трудно, но не и невъзможно да се направи център за работа с деца, където да се предлагат различни видове дейности, свързани с Антропософията - евритмия, ритмични втривания, терапевтично пеене, арт терапия, лечебна педагогически срещи с деца и семейства, дейности, свързани с изучаването на занаяти, подходящи за младежи с лечебно-

педагогическа грижаи т.н. Разчитаме много и на антропософските лекари като безценна помощ, особено когато вече и в България има обучение по антропософска медицина. Всъщност необходимостта от такива места за работа с деца е крайно голяма в този момент.

Стогодишнината може да стане повод да се съберем на празник и да се поканят родители и деца, които да се почувстват добре дошли - един ден, в който хората да участват в различни активности, надниквайки в смисъла на тази педагогика и възможността да им се помогне. И още по-смело - защо не лагер за деца и родители? Възможности има, нужни са действия.

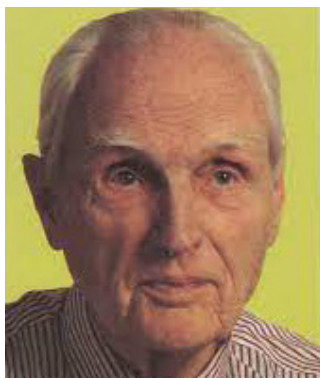
В България тези 100 години не се усещат като такива. Може би там където Лечебната педагогика е развита може да се отговори на този въпрос. Тук сме едва прохождащи в тази сфера и ще трябва време, за да се припознае и раз-

вие. Не става от днес за утре, защото все още за много хора това е непознато. Лечебната педагогика дава възможност да погледнем по един друг начин на тези деца, идващи със своя задача, която все още не можем да разгадаем, особено за децата от аутистичния спектър. Въпросите, които ме водят са: Какво искат да ни кажат, слизайки от духовния свят? Защо този свят не е за тях? Ние ли да го пригледим или те да се пригледат? А може би отговорът е някъде по средата? Каква е тяхната задача? За какво ние да се пробудим? Защо изглежда, че не искат да са с нас? Или пък това е само при-видно?

Всеки ден тези въпроси стоят пред мен, а светът на отговорите е необятно пространство за изследване, в който всеки съпричастен е добре дошъл.

Десислава Евгениева

ПЪТИЦАТА ЗА ОБЕДИНЯВАНЕ

Бърнард Ливхуд е холандски антропософ, педагог, психиатър и организатор. Той е роден на 2 септември 1905. През 1924 г. започва да учи медицина в Амстердам. През 1931 г. заедно със съпругата си той основава една образователна институция. През 1939 г. Ливхуд защитава докторска степен с дисертация по ритъм и мелодия. Автор е на „Основи на терапевтичното използване на музикални елементи“ и други книги. През 1954 става професор по социална педагогика в Холандския икономически колеж в Ротердам, след което става професор по социална бизнес-администрация в Техническия университет в Твенте.

Съвременната философия и съвременното мислене си създават такъв език на душата, с който човек иска да се вживее в действителността. Съществуват два пътя, които въвеждат в действителността, в земното битие. Единият път минава през яснотата на мисленето, през стремежа да се разглеждат нещата по-ясно, по-отчетливо, по-отговорно, и да се живее с това. Другият е пътят, по който всеки човек се намесва в реалността на света със своята воля, действайки, създавайки и изграждайки. Често се случва да видим хора, които проявяват нечувана сила на действието във външния свят. В личен разговор Рудолф Щайнер е казал, че подобни хора могат да живеят чрез волята и да развият такава реалност, защото действат от древните импулси на посвещение. Тези импулси са съществували преди всичко в по-късните мистерии на последния дохристиянски период, които вече са угаснали, но са били носители на голяма мъдрост. Те са станали луциферически, защото са се вкоренили само в традициите, но все пак е било възможно да се възприеме тяхната значителна мъдрост. И сега тези хора, които тогава са абсорбирали в себе си луциферическата мъдрост, трябва да преминат през такава инкарнация, която ги води в света на едно силно ариманическо влияние, за да стигнат до кармическо уравнесьаване. Така индивидуалната съдба се среща с обективната карма на човечеството. Може да се види, че при тези хора мъдростта живее във волята. Мислите, които могат да влязат във волята, действат като спасение. Това е нещо подобно на озарение при спомена за

старата мъдрост. И така, от една страна ние имаме пътя към земната форма на духовно борещите се хора, а от другата страна са социално действащите хора.

Между другото има още един път. Това е средният път. Той е и пътят на познанието на душата. Това е художественият път. Всеки от тези три самостоятелни пътя има тенденцията да развива свой собствен език. Всъщност, душевният живот винаги се намира в едно недоловимо преобразяване. То не може да се удържи. За човека, който търси душевното вглъбяване и се чувства като у дома си в душевността, е болезнена фиксацията върху всяко понятие. Той усеща немислима болка, когато се среща с по-философски подготвени антропософи и чува тяхната реч. Той изобщо не може да участва в разговора им, слушайки тези умни философски формулировки. Философът иска да различи заблудението от мъдростта, но в душевността всичко това е един феномен и всичко може да стане изходна точка за нови ситуации. В душевността всичко има своето оправдание. Необходимо е така да се настроим, както го правят в психологията и психиатрията, когато питат: какво се случва в тази човешка душа, какъв процес назрява? Напълно обясними са болестта, душевното здраве и душевното своеобразие. Всеки момент е подходящ, когато го наблюдават, а не оценяват. Лекуващият души трябва да се упражнява да не дава оценки. За него не съществува нещо, което е правилно или неправилно. Оправдано за него е само едно: как да се помогне на човека, който има такава съдба. Може би това е болезнен процес,

но той е необходим. И изцелението ще стане възможно само чрез него. Възниква друго усещане за истина и заблуждение. В душевния план няма никакви задънени улици. Там всичко се движи към новите ситуации, напълно оправдани за тези хора. Това трябва да се разбира, ако искаме оздравителните сили да действат в социалния живот.

Всяка душа с нейния път е наистина уникална на света. Духът преминава чрез смъртта в духовния свят и се връща за ново раждане. Той е като едно семе, към което нещо се е добавило. Ние можем да си представим как един човек умира като дете и много бързо отново се инкарнира така, че ние пак можем да го срещнем в своя живот. Тогава ние бихме могли да го разпознаем като духовно същество, като духовен образ. Но онази душевна същност, която той е имал в предишния си живот като дете, е нещо окончателно. Душата никога не се завръща обратно. Тя е продукт на взаимодействието на духовното същество с потока на наследствеността, продукт, който никога преди и след това не е бил тук и никога няма да бъде в такава форма. Душата е единствена и няма да се инкарнира отново в тази форма. Всеки човек е абсолютно единствен. И не трябва да докосваме тази единственост на душата. Оттук става ясно защо гърците са наричали душата „протеус“, който се намира в постоянно превръщане и преобразуване. Душата живее на границата между етерния и астралния свят. Можем да забележим, че хората, които са работили с коне, придобиват почти конско или магарешко лице.

Философският свят стои на съвършено противоположна гледна точка. Във философията всичко трябва да бъде ясно определено, в това е нейната задача. В областта на мисленето това е правилно, но в душевната и социалната сфера изобщо не можеш да минеш с това. Това е невъзможно, защото то потиска социалния живот. Стремещт към формата доминира над живата действителност, защото възниква едно прекалено придържане към принципите. Ако ние сега отидем по-далеч, към волевото въздържание, то по пътя на волята става още по-важно да се ръководим от разгледащите принципи. Още по-лошо става, когато се опитваме да преобразуваме мисловния елемент във волев, а след това да се намесим чрез волята в социалния елемент. Защото волевите потоци се сблъскват най-силно. Тук следва да знаем, че всичко в душевността е обосновано и всяка човешка съдба съществува напълно обосновано. Необходимо е да се учим да откриваме общия способ в съвместните дела и да съединяваме различните волеви стремещи в един общ път. От друга страна е необходимо да внасяме яснота в мислите и представите, необходимо е така да разгърнем и разкрием съжденията, че те да не пречат на социалния живот.

Пътят на Антропософското Общество е бил много болезнен. От едната страна са били трудностите, свързани с принципите, а от друга – трудностите, предизвикани от различните волеви импулси. Но тук ние искаме да опишем преди всичко средния път, истинския социален път, в който душевността се намира в движение. Средата не е нещо постоянно. По пътя винаги се попада в различни крайности. Средният момент е рядкост. Съществува само последователност от моменти, в които се установява средата. В ду-

шевността вярното и невярното има по-различно значение. За всеки стремещ на волята съществува основание. Аз отивам в една посока, ти отиваш в друга, нашите пътища се разминават или по чудо съвпадат. От душевна гледна точка всеки човек е ново чудо, нова загадка, пълноправно явление. Ние не понасяме съжденията, ние само изцеляваме и помагаме. Работата не е в това дали нещо е правилно, а в това как този човек ще продължи по-нататък по своя път. Пълно уважение към другите! Този принцип се отнася до фазата на интеграцията на социалния организъм.

Първата фаза е пионерска фаза, основана на сетивната душа. Втората фаза е организационна, фазата на разделението, тя е основана на разсъдъчната душа. Третата е фазата на интеграцията и обединението, тя е основана на съзнателната душа. Третата фаза е опит да се намери средният път, за да възникне по-мощна, по-зряла организация. Това е извънредно трудно. Третата фаза е реална, но недолговима, тя може само да се преживява. Ако аз се опитвам да установя определени принципи, то аз отново попадам във втората фаза.

За съзнателната душа трябва винаги всичко да остава жизнено. В третата фаза трябва да се изучава собственият език на душата и всичко трябва да произтича от човешката душа. Най-важен е пътят. Важно е не да достигнем целта, а да вървим по пътя. Човекът живее не за да стигне до целта, а живее по пътя. Така че не е проблем да не стигнем до целта, а е важен стремещт да се намираме на пътя, за да няма застой в нищо. Защото в такъв случай ще пропуснем ситуацията на съзнателната душа. Ако можеше всеки да бъде устремен! Животът на душата е реална във всяка точка. Целият ни живот с целите и спомените тече в бъдещето. Това трябва да бъде достигнато в бъдещето! Така ние преживяваме постоянна еволюция. Общо взето животът на човечеството със своите цели също е устремен към бъдещето. За днешното човечество такава цел беше 2000 година. Но единственият, който е заинтересован всичко да бъде завършено до 2000 г., е Ариман. Той иска точно това. Той знае, че ако човечеството е духовно устремено, той ще изгуби своето господство. Когато ние поставяме ясно очертани цели, ние попадаме под ариманическото, а когато прекалено се вглеждаме в миналото, попадаме под луциферическото.

Третата фаза може да бъде винаги само движение по пътя. Ние се срещаме на пътя, хоризонтът постоянно се разширява. Ние не пристигаме, реалността е самият път. Сега ние се намиране тук, за да се срещнем, ние искаме да се срещнем лично като човек с човек. Ние трябва да разберем, че онова, което преживяваме душевно, човешкото битие, човешкото развитие, е реалност във всеки момент, пълно присъствие в настоящето, утвърждаване на настоящето. И когато се върнем къщи, ние не трябва да се стремим веднага всичко да преобърнем, защото възможностите за нашата свобода винаги се стесняват. Съществува определен ъгъл на свободата, ъгъл на движението. Всеки човек има свой собствен ъгъл на свободата, пространство на свободата, в което той може да действа – но което все пак е стеснено. И всеки сам трябва да определи своя сектор на свободата. Съзнателната душа винаги може да живее само в последо-

вателността от „сегашните“ моменти. За да преживяваме пътя, е необходимо самите ние да вървим по него. Най-същественото за Съзнателната душа е битието, а не онова, което знаят или искат един от друг хората. Вие забелязват, че аз започнах да се запъвам, защото вече не ми достигат думите за тези преживявания на Съзнателната душа. Нашите думи идват от езика на разсъдъчната и на сетивната душа, именно от езика на епохата на феодализма. Например думите „власт“ и „агресия“ идват от областта на отношенията във феодалната епоха. Гьоте е обновил немския език, в Холандия това са направили поетите на осемдесетте години. На нас ни се налага да се препъваме в старите езикови норми, но трябва да се опитваме да се вслушваме в новото, да се прислушваме към него. Това ще ни помогне да преминем през варварството на днешния език. Можем да сравним социалното в Съзнателната душа с поклъване на семе. Защото какво е волята за развитие? Да възприемаме бъдещето като растежна сила, да чувстваме бъдещето в социалното, да желяем новото съобщество в епохата на Съзнателната душа.

Човекът влиза в Михаелическият поток на времето, когато прави конкретно реално съществуващото битие преди раждането, защото конкретното е упражнение в сатурновото посвещение. Изучаването е упражнение по пътя на новата Луна. Човекът изучава общото учение за човека и придобива колосална мъдрост. Пътят на Сатурн е винаги специфичен, винаги конкретен по отношения на ситуацията. Тук упражнението е в съвсем конкретното досещане за онова, което е било преди раждането на отделния случай. Пред нас стои задача, която да възпламени в нас нещо във връзка с пред-рождения период, за да можем да действваме. Правилният път е създаването на групи, съобщества на отговорността. Но тези съобщества на отговорността ще се окажат в Михаелическият поток на времето едва тогава, когато човек вижда какво иска Михаил. На него му е необходим не отделният човек, а човечеството. Той иска да въведе всичко в измеренията на човечеството. Новото в Духа на Времето е: Михаил донася воля, сила, храброст. Той иска да бъде видян.

Бърнард Ливхуд

ОСНОВА ЗА ИЗРАСТВАНЕ НА СИЛАТА

Ако човек обича, тогава по свободно решение той включва другия Аз в своя Аз. Делото на любовта е да тръгнеш от своя Аз и да разбереш другия Аз, без да изгубиш своя собствен Аз. Такава е любовта към всичко: в творчеството към Аза, който е създал едно творение; в природата към Бога, който я е създал; в човека към свободния Аз. С това, че обичаме природата, ние обичаме Бога, който без нашата любов няма самосъзнание. В нашия Аз ние усещаме растежа на растенията като любов. Ние изливаме нашия Аз във всички закони на природата. Камъкът, растението и животното получават азаво съзнание в нас. Също и звездите, и световите.

Промените в нас започват с финото преживяване на Аза. Ние не трябва да се спираме. При изграждането на Аза се създава целият свят. Целият макрокосмос преживява себе си в нашия Аз. Това е делото на Исус. Чрез кръщението той приема Христос в себе си. Така ние вървим в природата от дърво към дърво, от животно към животно. В нашия Аз винаги се чувстваме пробудени. Ние все повече се доверяваме един на друг. Ние трябва да съчувстваме на хората, без да губим собствения си Аз. Главното условие за това преживяване е нашият Аз да е напълно самостоятелен и да не се нуждае нито от авторитет, нито от нещо външно за възпитаването и познаването на своя път. Само в пълна свобода можем да усетим другия Аз в себе си. Само тогава можем да обичаме другия човек. Нищо не може да навреди на такъв Аз. Когато Азът изплува от дълбините, тогава като източник на дневна светлина, чрез него действа силата, която подсилва и подобрява слабия Аз, като му дава увереност. Азът може да чувства силата си само в себе си. Оставайки сам със себе си, човек трябва да почувства тази сила.

Възпитанието се извършва в любов. Силите на Аза се увеличават, когато те са в състояние да подхранват другите. Единственото нещо, от което се нуждае, за да постигне тази

сила носеща Аза, е вярата в Аза, в неговата божественост, в неговата цел, произхождаща от мен, от Христос в мен. Но в сърцето си трябва да намеря Христос. Всеки Аз търси Христос в себе си. Ако човекът можеше да разбере това, ако му беше известна тази всеобща цел!

Нищо не може да разруши или да унищожи Аза, който е изпълнен с Христос. Дотогава, докато човекът може да бъде сломен, той не е в състояние да се обедини с Христос. Той не може да направи това, защото не вярва в Него. Искам, например, да възкреса в душата си следното събитие: Христос изгонва търговците като животни от храма. Трябва да изградя в сърцето си тази картина като душевен процес. Трябва да оставя Христос да победи, да го почувствам победител в биенето на моята кръв, да изпитам състрадание към него - и той ще очисти кръвта ми. Или, ако искам да нося в себе си образа на Възнесението, трябва съзнателно да се съединя с безсмъртието. Има много подобни образи. Но е важно никога да не губим собствения си Аз. Всичко трябва да се случва в моята душа. Искам да обичам други хора. Аз достигам тази любов с благоговение, носейки в сърцето си Христос, който умира заради всеки човек.

Никога не трябва да бъде прекъсвана тази работа. Аз така проверявам дните си. Беше ли в състояние моят Аз днес да стане по-силен? Никога не трябва да оставам без образа на Христос в себе си. Срецайки по пътя си някой неразвит Аз, не трябва да го избягвам, не трябва да изпитвам омраза или ирония към него, а да се постарая още повече да засиля своя Аз. Всички човешки конфликти могат да бъдат разрешени по този начин. Не трябва да си позволявам да губя кураж, ако чуя нещо за престъпление или нещо подобно. Престъпления и конфликти възникват само защото хората не познават това средство или не го използват. Днес например прочетох „Изповедта на един луд“ от Стриндберг. Тази книга е сложна, но напълно вярна, защото разкрива

всевъзможните пътища за развитие, които влияят върху човешката природа. Човекът, който се развива по този начин, трябва да изпитва такава омраза, такава болест. Но това не се случва, ако той направи своя Аз силен и нахрани Аза на друг човек със силата на своя Аз. Това е трудна работа, но веднага щом тя започне, в Аза навлиза сила, която носи спокойствие и изцеление. Стриндберг има способността да изживява другия Аз, но в същото време той не може да не отстъпи от собствения си Аз. Той позволява на собствения си Аз да се разпадне и стигне толкова далеч, че върху неговото лице се отпечатват чертите на онзи човек, до когото той се доближава. Така той укрепва лошите качества на другия Аз. Той не може да намери покоя, източника на силите и изцелението в себе си. А това е, защото той не вярва в този Аз.

На тези, които не знаят това, книгата им изглежда страшна. Тя отблъсква от тях интереса към съдбите на другите хора. Всеки, който се научи свободно да преживява другия Аз, разчитайки на себе си, може чрез собствения си опит да научи всичко. Хората, които се сближават с мен, трябва да станат щастливи, здрави и уверени в себе си. Независимо дали се срещам с умиращ човек, със слаб или луд човек, от мен тече лечебната сила, която е моята вяра в Христос. Моят Аз вече не може да се промени. Всеки човек трябва да намери своя Аз. И той ще го намери. В това се състои силата на Христовия импулс.

И сега аз наистина искам да проверя дали все още мога да загубя смелостта си.

От дневника на *Алберт Щефен*

ВАЛДОРФСКАТА ПЕДАГОГИКА – СПАСЕНИЕ ЗА ДЕЦАТА НА БЪДЕЩЕТО

Антропософията действа оплодотворяващо във всички житейски сфери, като се съобразява с реалността в цялата ѝ пълнота. Валдорфската педагогика се основава на закономерностите и етапите в развитието на човека; предлага методика и дидактика, които способстват за цялостното развитие на човешкото същество, като отчита индивидуалните му характеристики. Възпитанието е в правилната посока, само ако има дълбоко проникващо познание за детето като човек в развитие. Процесът на възплъщаване на едно духовно-душевно същество от духовните светове и приспособяването му към живота на Земята е много сложен и труден, особено в днешно време, когато много хора имат материалистични разбираня за света.

Ако хората наистина осъзнават, че детето е духовно същество, дошло от висините и „небето го обгражда през детството му“, то и отношението към него ще е изпълнено с благоговение и любов като към нещо свято. Малките деца днес са поставени в условия, често свързани с агресия, липса на достатъчно внимание, любов и спокойствие. Това поражда затвореност, емоционален дефицит. Хаосът на информацията ги залива отвсякъде. Атаката на сетивните възприятия пречи на нормалното развитие на мозъчните полукълба. Дясното полукълбо се увеличава, а лявото, което е отговорно за речта и абстрактното мислене, остава по-малко. Поради прекомерното въздействие на екраните от устройствата лимбичната система на главния мозък, свързана с възникването на представите и емоционалния живот у детето, забавя развитието, пречи на вниманието и концентрацията. Информационните дразнителни на сетивата натрапват неверни, фалшиви представи за света, речеве щампи и модели на поведение. Всичко това пречи на формирането на нормално логическо мислене, скована чувствата и ограничава полето на творческото въображение и активност. Човекът се превръща в духовен роб и лесно може да бъде манипулиран.

Деца във Валдорфските градини и училища са в топла и любвеобилна среда, която подпомага естественото

„Антропософията е тук, за да пробуди хората. И всички ние живеем в една епоха, която все по-настойчиво изисква: хората трябва да се пробудят и да останат будни.“

Р. Щайнер GA 177

физическо душевно и духовно развитие на човешкото същество. Педагозите и възпитателите, които взаимодействат с подрастващите, работят така, че да не пречат да се развиват индивидуалните дадености на децата. Те правят всичко възможно да повишат и съхранят вътрешната активност, да се развие

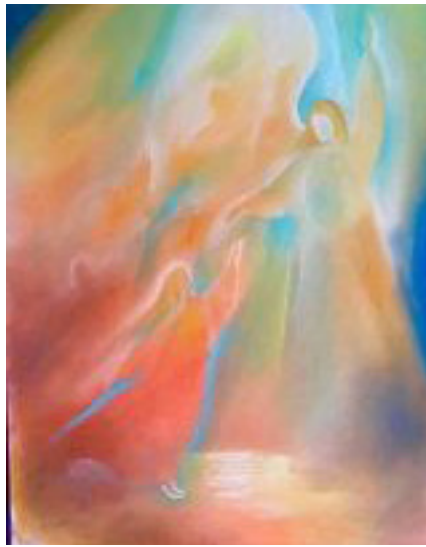
интересът към света и силата на фантазията. Възрастните помагат на изграждането на личността и качествата ѝ. Силно въздействат отношенията на възпитаващите и обучаващите, както и личността им. Ето защо те трябва да работят непрекъснато върху собственото си усъвършенстване, да проникват, да откриват характерното за всяко дете; да са творци и откриватели в работата си.

Валдорфската педагогика се стреми да възпитава цялостния човек, а не да го „пълни“ със сухо, интелектуално съдържание. В това училище е важно не толкова количеството знания, а тяхното задълбочаване в отделните предмети. Важен е ритъмът на живот, изучаването на различните сфери от живота с много практически занимания в така наречените епохи.

Това, което може да помогне на днешното дете да се чувства спокойно, уверено в собствените си сили, да преодолява трудностите и да намери своето място в заобикалящата го често враждебна среда, е както общуването и дейностите в природата, така и подходящата и съобразена с възрастта социална среда. Всекидневните разходки, дейностите в цветната или зеленчуковата градина, игрите с природните и естествените материали помагат за формирането на усет за хармония, красота, наблюдателност, за самостоятелно откриване на закономерностите в околния свят. Правилното възпитание помага на човешката душа да „вижда“ духовните процеси зад материалните по един жив начин. Целта е да се създаде траен интерес и мотивация за опознаването на света, за да се приспособи и адаптира детето плавно, без стрес и излишно напрежение. Опознавайки света по този начин, човек се стреми да опознае и себе си, да се впише успешно в житейските събития. През целия му

живот в него живеят импулсите за свобода, състрадание и постоянен стремеж към развитие.

Ако човешките същества са заредени с вътрешна активност и импулс за разбиране, за проумяване на космическите и мировите тайни, те ще достигнат и до живия Христов Импулс. Само такива търсеци души ще успеят да разпознаят истината сред многобройните илюзии на нашата епоха и ще имат достатъчно физически, душевни и духовни сили за реализация. Валдорфската педагогика е спасение за хората, които са в състояние чрез собствени сили да открият как Божественото говори и изпълва душата отвътре, за да го намерят във Вселената и да познаят себе си като част от Творението. Те ще бъдат способни да взаимодействат свободно с него.

„Точно в сферата на възпитанието ние сме убедени, че за да се опазим от невиджания досега подем на материализма, сме длъжни да приемем съвсем нови принципи; трябва да отхвърлим голяма част от материалистическите възгледи, които почиват на сетивата и се градят върху Майа, върху измамата – да ги отхвърлим радикално и да ги заменим с напълно противоположни възгледи.“ Р. Щайнер (GA 177)

Важна наша задача е да помогнем на колкото може повече хора да прогледнат за цялостното духовно разбиране за човека и света, за да не потънат в сферата на животинските инстинкти и страсти; да тръгнат устремено към самоусъвършенстването и издигането си; да бъдат истински човеци!

Иглика Ангелова

МОЯТА СРЕЩА С ВАЛДОРФСКАТА ПЕДАГОГИКА

До преди две години не бях чувала за валдорфската педагогика. А сега се чудя как да съм в помощ на разпространяването на този метод, защото докосна и мен, и децата ми.

Единадесет години живях в САЩ. На 27-мата си година се върнах в България, усетих, че нещо ме дърпа насам. Тогава не изглеждаше като рационално решение, дори леко глупаво при положение, че образованието ми, работата ми и социалното ми значение бяха чудесни. И на ниво разум не исках много много да се връщам, интуицията ми и емоциите ми казваха друго. Та върнах се и останах. Създадох семейство, децата се появиха, живеем в Стара Загора. Родена съм във Велинград. Настъпи времето, в което да търся и да мисля, кое е мястото за моите деца, в което преди да започнат училище, да имат свобода, да тичат всеки ден навън, да се докоснат до творчество с естествени материали, плетене, низане, вълна, кал, пастели, които да държат удобно, да пеят, да им пеят, да слушат приказки и да живеят в приказен свят. Не стигнах лесно до „Слънчогледи“. От уста на уста. На инструкторката по йога внучето ходело в една градина, дете всеки ден ги извеждали. Това разбрах. И се започна едно търсене из интернет. Нищо не излиза. Докато не попаднах на снимка на страница от вестник, в който пишеше малко за „Слънчогледи“. Добре, че имаше телефонен номер. Та обадох се аз и ми откликнаха сърцато, веднага ме поканиха да отида да се запознаем. От първия ден с влизането в къщата на „Слънчогледи“ знаех, че това е моето място. Мястото на децата ми. Учителките Галя, Яна и Цвети ни посрещаха топло и сърдечно, като свои близки. Нежността и вниманието към децата стопли сърцето ми. Бях убедена и до ден днешен не се съмнявам, че децата са в добри ръце и най-вече заобиколени с топли сърца, които обогатяват и душите им.

Аз съм родител, който иска да бъде частица от „Слънчогледи“, да се уча от подходите, които използва, да вникна

малко по-дълбоко в духовния свят и освен на децата да давам, искам да обогатя и себе си. За мен е чест да съм част от управителния съвет и вярвам, че с желанието ми да разпространя силата на мястото, „Слънчогледи“ ще приветства все повече деца. „Слънчогледи“ е пространство, което ми се иска да стигне до всяко семейство в Стара Загора, търсещо щастливо и свободно място, пълно с любов за децата си.

Помагам с каквото мога да поемам във вдъхновяваща посока и действие, което да превърне „Слънчогледи“ в успешно и светло пространство за деца и нови учители. Освен достигането до родители, които искат да записват децата си в „Слънчогледи“, ми се иска да има и учители, които да звънят и да искат да работят при нас.

С огромни благодарности съм към хората, създали това място и хората, които сега се грижат за него.

Ива Христова

Когато децата рисуват или просто играят с боички, цялото им човешко същество развива интерес към това, което те правят. Ето защо ние трябва да позволим на писането да се развие като следствие от рисуването.

Истинските учители не са тези, които са учили педагогика като наука за работа с деца, а тези, в които педагогиката се е събудила чрез разбиране на човешката природа.

Ако едно дете успява в играта си да отдава цялата си любов на света около себе си, то ще успява и в сериозните задачи по-нататък да се отдава с увереност и сила в служба на света.

Рудолф Щайнер

ЖИВОТЪТ И ДЕЙНОСТТА НА АНТРОПОСОФСКИТЕ ГРУПИ

Труднопроходимите пътища към Антропософията

За първи път се докоснах до Антропософията през 1982 г. Братът на моя мъж, Петко Абаджиев, ни носеше почти всяка вечер по една папка с машинописен текст на антропософски лекции, които трябваше да върнем на следващия ден. Мъжът ми до късно през нощта ги конспектираше, за да можем след това да ги прочетем на спокойствие. Всичко това продължи, докато не се запознахме с източника на тази тайна, изключително важна и интересна за нас информация. Той се казваше Димо Даскалов. Това запознанство беше за нас безценен дар от Бога. Той не само превеждаше лекциите на Рудолф Щайнер, но той се превърна в наш духовен баща и ни водеше през труднопроходимата джунгла на Антропософията. Преводите му се препечатваха (тогава все още нямаше ксерокс) и се разпространяваха между приятели, които се интересуваха от Духовни науки. Така около него се оформи една малка група, чийто център беше той. Това беше първата антропософска група в Стара Загора. По същото време към нас се присъедини д-р Темнуга Станева от София. Тя ни запозна с Вера Гюлгелиева, Вера – със Светла Бисерова, Светла – с Лалка Фингарова и т.н. Разменяхме си информация, често си гостувахме и отбелязвахме заедно годишните празници. И така до съдбовната 1989 г. Тогава на 29 април внезапно ни напусна скъпият ни и непрежалим чичо Димо. След това дойдоха политическите промени и вече можехме да излезем на светло. Създаде се първото антропософско издателство в България с името „Даскалов“, учреди се официално първата антропософска група в България с името „Рудолф Щайнер“, в която членувам и до днес. За мен е изключително важно да работя в група, защото тук се обменят мнения, знания и компетентности, тук се създават трайни и ценни приятелски връзки и за-

щото бях облагодетелствана така да започне моя антропософски път - под нещото ръководство на Димо Даскалов. Затова за мен е много тъжно, когато някой от приятелите, които са били активни членове на групата, напуснат. Това е голяма загуба според мен не само за групата, но и за антропософското общество като цяло. Но всеки си има свои мотиви за напускане и свой път на развитие, и ние не можем да ги променим.

С течение на времето започнаха да ни посещават извънни антропософи от чужбина. Първа при нас дойде Мехтелд Каман от Нидерландия. Благодарение на нея в Стара Загора започнаха да се провеждат занимания по арттерапия под нещото ръководство на Мария Де Зваан. В тези занимания се включих и аз. По-късно се създаде група по валдорфска педагогика, в която също взех участие. В евритмичната група под ръководството на Диана Демирева – също.

Днес моята основна грижа за антропософската дейност в България е насочена към младата група „Парсифал“, в която започнахме да разглеждаме „Как се постигат познания за висшите светове“. До сега разгледахме „Писмата на Р. Щайнер до членовете на АО“, „Теософия“ и други. Събираме се всяка седмица в неделя. За съжаление, през зимата ние се връщаме в Стара Загора и не можем да участваме в заниманията, но въпреки това нашата съвместна работа продължава. Участниците в тази група са двете семейства от Бургас: Димитър и Олга Колеви; София Асланова и нейният съпруг Любомир; и ние - Катя и Недялко Абаджиеви. В групата обсъждаме духовно-научни теми и с това продължаваме делото на Димо Даскалов. Аз мисля, че точно такава продължение на делото си той очакваше от нас.

Катя Абаджиева

ВЪПРОСИТЕ, КОИТО БИХМЕ ИСКАЛИ ДА ЗАДАДЕМ

Веднъж в нашата група един от редовните участници зададе на всички въпрос, на който веднага отговори сам. Въпросът беше: какво бихте попитали Рудолф Щайнер, ако той сега беше сред нас. По-късно ние често се връщахме към това и приятелите споделяха различни въпроси, които биха му задали. В повечето случаи се оказваше, че на всеки от тези въпроси той вече е отговорил в различни лекционни цикли. Такъв беше случаят и с въпроса за историческите истини, на който Р. Щайнер беше давал последователни отговори в Берлин през 1917 г, защото – както често се случва – някой вече го беше попитал.

Какво представлява истината като живо същество?

На този въпрос Р. Щайнер отговаря, че като всяко живо същество, истината е в състояние на постоянна промяна. Във връзка с това той обяснява, че повечето хора вярват, че истината е нещо, което по всяко време може да бъде изразено по еднакъв начин. Но смисълът на истините се състои в това, че те идват в душите ни само във времето, когато

могат да бъдат ефективни. И това се отнася както до историческите истини, така и до истините за световната еволюция, а също и за индивидуалната човешка душа. Но съвременният човек не намира път към тях, нещо повече: пред някои исторически истини днешното историческо мислене се оказва напълно безпомощно, както казва Р. Щайнер в GA 123. И дори „в известен смисъл с нескривано високомерие днешното човечество се признава за неспособно да проследи еволюцията.... Днес хората дори и не предполагат дълбоко материалистическата природа на така наречените исторически изследвания.“ (GA 123). Всичко това се променя, когато се опитаме да погледнем на истината като на живо същество. Но какво препятствие се налага да преодолеем, за да постигнем такава гледна точка? Преди всичко това е алчността за готови идеи и понятия. В GA 176 Р. Щайнер казва, че съвременните хора искат да получават само готови идеи. Те се стремят към нещо, което може бързо да удовлетвори душите им и с което могат да преминат доволни през

останалата част от живота си. Той дава разбираем пример с храната на онези хора, които твърде малко разпознават същността на живата истина в себе си. Според него това е все едно някой да изяви желанието да му се даде храна, която той може да изяде и която след това да поддържа организма му до края на живота. Такъв човек търси нещо такова за ядене, след което да не се налага да се храни отново. Точно така стоят нещата с търсенето на истината, защото тя е живо същество, което винаги се променя. Духовната наука не може да даде на човека нещо, което той би могъл да приеме веднъж и след това да има достатъчно за целия си живот. Това съдържание винаги се оказва недостатъчно. Истините на духовната наука действително са храна за душата и точно това ги отличава от научните истини, които са дадени в мъртви понятия и термини. Законите на природата също са мъртви. Духовно-научните истини не са нещо готово, което можем да получим и да го задържим в паметта си. Ако истините на духовната наука биха били мъртви понятия, те нямаше да могат да бъдат храна за душата. Нещо повече, те могат да се превърнат в камъни за душата, ако не бъдат оживотворени и трансформирани. На човешката душа ѝ е необходимо да проверява всичко и да работи отново и отново. Само тогава в дълбините на човешките души се случва нещо трансформиращо, с което може да се достигне до една или друга истина.

В същия лекционен цикъл Р. Щайнер обяснява, че днес има много хора, които се стремят към щастие. Те се стремят към незабавно удовлетворение в душите си и го наричат щастие. Това обаче е стремеж към задоволяване на собственото същество и малко или повече води до груб егоизъм. По този начин истините остават недостъпни, защото стремежът към удовлетворение на своето същество ги отдалечава от нас. Когато човек търси истината, а не удовлетворението, той започва да долавя, че неговата задача е да постави своето същество в целия световен процес и да се опита да сътрудничи с всички за общочовешката еволюция. Осъществяването на една такава задача би било възпрепятствано, ако във всеки момент от живота си човек би могъл да бъде напълно удовлетворен. Повечето хора се стремят да работят за развитието на света само когато са недоволни, но за разлика от тях човекът, който честно се стреми към духовната наука, намира такива истини, които са храна за душевния му живот. Храната се усвоява, но с това тя се разтваря и изчезва. С нито една истина това не е така. Този, който достига до живите понятия, открива, че щом ги пусне да минат през душата му, те му казват една истина. После ги пуска да минат през душата му втори път и същите понятия му казват нещо съвсем различно. И когато отново ги пусне да минат през душата, те му казват друга истина. В състояние на радост и щастие живите понятия казват една истина, а в състояние на тъга и страдание те довеждат душата до друга истина. Когато човек е доловил правилно

понятията в тяхната жизненост, те винаги му казват някаква истина. „Истините никога не могат да бъдат напълно изчерпани, те са безкрайни, тъй като светът е безкраен.“ Те са ефективни тогава, когато установяват връзка между душата и света във всеки отделен случай.

Р. Щайнер предупреждава, че е необходимо да запазим свободната си възприемчивост към всичко, което може да дойде при нас от света. И преди всичко трябва да свикнем с факта, че вече не можем да използваме определени понятия, които изглеждат очевидни за всички. Необходимо е да се освободим от всяко предубеждение, както и от алчността за готови истини, въпреки че никак не е лесно да бъде пожертвана сигурността в удобните твърдения, които вече сме приели за истинни. В търсенето на истината духовната наука може да дава само насоки. Истинското разбиране на духовната наука може да се постигне, само когато успеем да се отървем от всичко сигурно.

Когато разберем това, у нас възниква въпросът за подходящата нагласа при търсенето на истината. Съществува ли такава или всяка нагласа може да доведе до откриване на някаква истина? В лекция от 24. юли 1917 г. Р. Щайнер казва, че в душите на съвременните хора живее склонността към някои заболявания, която може да бъде излекувана само чрез съзнателно развиване на стремеж да се живее с истината, а не чрез получаване на готови понятия. Готовите понятия в една или друга степен винаги са свързани с миналото. В тях няма живот и няма развитие. Фиксираните представи са една непреодолима преграда по пътя към търсенето на истината. Друга преграда е стремежът да бъдат избягвани противоречията на всяка цена. Най-ползотворната нагласа за търсенето на истината е развитието на способността да построяваме отново

и отново все по-различни преценки. Ако се опитаме да разберем откъде възниква афинитетът към търсене на противоречията, лесно ще открием, че вкопчването в едностранчивостта ни води към тях. Когато тази ползотворната нагласа е вече постигната, се оказва, че тя не е достатъчна, защото тя ни отвежда към въпроса: откъде да започнем? И отново намираме отговора на Р. Щайнер, че най-добре е да започнем с преживяването на едно живо тъкане на мисълта, което се изразява в конкретни понятия. От това следва, че животът в представите и понятията, е вече живот в Духа. Мисленето е нещо духовно и когато мислим, ние вече сме в духовния свят, но несъзнателно. Започваме да мислим съзнателно, едва когато освободим мисленето от материята. Тогава то започва да улавя самото себе си. Това, че мисленето е нещо духовно, може да се осъзнае само с освободеното от материята мислене. Само тогава човек може да достигне до такъв начин на мислене, който може да действа творчески в света.

На социалния живот повече от всичко са му необходими свободно мислене и творческо действие. Социалният живот

може да бъде управляван само когато е налице свободното мислене, а отделената от материята мисъл е единствената, която е способна да го управлява. Идеите не успяват да станат част от социалния живот, когато живата връзка с реалността не е изтъкана. Във връзка с това Р. Щайнер отново напомня колко важно за нас днес е да разберем, че трябва да установим нова връзка с истината. Той казва, че е много важно не само да разглеждаме отношението на човека към истината, но и да вникнем в усещането, че можем сами да изтъчем тази връзка. Отношението на човека към самата истина се изгубва, когато тази връзка не е жива. Когато тази връзка е изтъкана и съживена, тогава идеите могат да управляват човечеството, възниквайки от самото свободно мислене.

В същата лекция Р. Щайнер обяснява защо нашето време е „толкова безплодно и толкова политически стерилно“. Той приканва търсецкия истината човек да навлезе в онези изключително значими неща, които се случват под повърхността на външните събития и които „днес толкова ужасно заливат хората“. Някои неща са такива, че днес не могат да се назоват с истинските им имена, защото хората все още не биха искали да ги приемат. Но светлината трябва да навлезе в човешката еволюция и за това е необходимо да се докоснем до по-дълбоките тайни, които са свързани с развитието. Едната от тези тайни е свързана с пренасянето на импулсите от една епоха в друга чрез самите хора. Самите човешки души са тези, които пренасят импулсите от по-ранни времена в настоящето. И това е истинският смисъл на историята. За този смисъл на историята Р. Щайнер казва следните думи: „Историята се сблъсква с нас, когато отделните факти идват пред очите ни, например, в разбирането на най-разнообразните епохи на живота. Това, което е историческо, може да стои рамо до рамо, но може да бъде разбрано в смисъла на историята само ако знаем как старецът е бил дете и как после старецът е бил възрастен човек, и как това, което живее последователно, също стои рамо до рамо. Източна, Западна и Централна Европа могат

да са рамо до рамо, но те могат да бъдат разбрани само ако можем да видим тяхната приемственост в историческия смисъл, в правилния смисъл.“ (GA 176) С помощта на духовната наука всеки човек може да достигне до онези многобройни неща, които са напълно забравени и днес трябва да бъдат открити. С нейната помощ той би могъл да разбере, че нещата не биха могли да се развият по различен начин и че човечеството днес щеше да се изправи пред същите болезнени събития, пред които вече е изправено. Но ако освободеното от материята мислене беше развито, той нямаше да стои така безпомощно пред тези събития. „Защото човекът всъщност е безпомощен пред тях в определено отношение“, продължава Р. Щайнер. Според него докосването до такива по-дълбоки тайни, които са свързани с развитието на настоящето, е възможно само ако човек е искрен и искрено вника в това, което му се открива чрез духовната наука.

Ние знаем от биографията на Р. Щайнер, че той е бил длъжен да чака въпросите, които слушателите ще му зададат. Налагало се е да премълчава отговорите, докато не се произнесат въпросите и дори е бил длъжен да не ги провокира. Ето защо за нас е важно това, че толкова много въпроси са останали незададени. Но ние можем да продължаваме да се опитваме да задаваме духовнонаучните въпроси, за които не сме сигурни, че ще получим отговори. Въпросите трябва да бъдат зададени и това е една от нашите задачи. Вслушвайки се в забравените звуци на духовния живот, постепенно разбираме, че можем да открием отговорите на въпросите, които искаме да зададем. Можем да открием и онези задачи, които са поставени пред всеки от нас. Ако разширим хоризонта си за тези въпроси и задачи, ние ще получим удовлетворението на душите си в живата връзка с това, което е около нас. Следвайки тези указания на Р. Щайнер, ние се научаваме да си поставяме такива въпроси, чиито отговори точно в този момент биха могли да бъдат ефективни. А те са ефективни тогава, когато установяват връзка между душата и света във всеки отделен случай.

Веселина Велкова

ВЯРА И ЗНАНИЕ

Когато антропософските групи работят заедно, е възможно да се запознаят с резултатите от изследването на духовната наука при цялото изобилието на такава литература. Тъй като ние сега сме заедно, бих искал да обсъдим някои неща, които са пряко насочени към импулсите на духовния свят, които са свързани с това, което вчера беше казано в публичната лекция по-екзотерично. Днес все още има много хора, които се придържат към старата позиция на вяра и знание, вяра и разпознаване. Те казват: Науката може да ни научи за нещата от външния свят, така ще знаем нещо сигурно. Вярата трябва да ни свърже с нещата от духовния свят. Това, както изглежда, е в противоречие с духовната наука, която иска да даде истинско знание и разпознаване на духовния свят. Именно в тази форма на разпознаване, в нашето настояще знанието трябва да проникне в душите. Нашите собствени души са били в напълно различна ситуация, позиция, локация в предишна инкарнация, отколкото сме сега. Те са били по-примитивни, но тогава е имало вели-

ки индивидуалности и такива хора, които са били свързани с тях. Те са давали идеи за свръхсетивния свят. В отделните племена и народи ние намираме това, което идва от такива индивидуалности, като Хермес, Заратустра, Моисей, Буда, Кришна. Духовните идеи трябваше да се влеят в душите. Ние живеем на физическия план. Животът на физическия план не е само усилие и работа, а много усилие и много работа. И по-голямата част от усилията и работата изобщо не е в смисъла на „след дневни усилия и работа“, а в смисъла на това, което се случва несъзнателно и което всъщност е породено от нашето мислене, целия ни душевен живот, както се осъществява на физическия план.

В детето силите действат несъзнателно. Духовното овладява организма. Това е старателно организирано. Когато се родим, ние си приличаме много повече, отколкото си мислим. Хората не си приличат по външен вид, а по устройство. То се развива без нашия ум, случва се, когато дори не можем да се справим с този ум. Идва моментът, когато

започваме да се чувстваме като един Аз. Тук свършва мъдростта, която носим със себе си от боговете, от духовния свят. В този начален период имаме само жизнени сили, това е просто продължение на духовния свят. Но настъпва времето, в което човешкото същество започва да черпи от външната организация с всяка мисъл и всяко чувство. За да компенсира това, което консумира през деня, човек трябва да потъне в сън. Ако не консумирахме, щяхме да имаме растящ и поникващ живот. Етерното тяло винаги има нужда да поникне и да даде плод, но астралното тяло потиска етерното тяло, защото то има нужда да консумира това, което етерното тяло изгражда. Докато ние спим, нещо се влива от духовните светове, което може да създаде заместител на това, което е било пропиляно, това, което е било убито, така че винаги да може да бъде компенсирано. Нормалният сън винаги компенсира само това, което току-що е било консумирано. Ако човек удължи съня си, както могат да направят някои пенсионери, той ще спи твърде много. Това не е възражение срещу многото сън. Именно защото духовната работа консумира голяма част от физическата организация, духовният работник се нуждае от много усилия. Но твърде много сън дава твърде много нова жизнена сила, която след това се умножава, наистина се умножава, така че човекът кипи от жизнена сила. Такава прекомерна жизнена сила е в същото време болест и разбира се води до болест. Човек трябва съзнателно да получи от духовния свят това, с което трябва да се храни, така че не само да балансира работата през деня, но и да напредва духовно.

Това, което трябва да се развие в хората, за да може човечеството да напредва и да не изчезне във физическото земно съществуване, трябва съзнателно да бъде получено от духовния свят. Затова основателите на религиите са дали идеи, които са взели от духовния свят. Тези истински духовни идеи са храната на душата. Само те са тези, които поддържат това, което е наистина духовно за хората. Ако душите не можеха да живеят с представите, които са взети не от физическия свят, това би означавало смърт за тях. Такива са били вярванията в по-ранни времена. За човечеството този период приключи и сега живеем във време, в което хората на физическия план имат все по-малко способността да усвояват това, което говори само на техния ум и тяхната вяра. Можете да запазите това вярване известно време, да го култивирате, но вече не можете да се придържате към него за бъдеще. Хората ще почувстват, че вместо принципа: вярвам, че трябва да се случи; трябва да се прилага: принципът: вярвам в това, което добре знам. В противен случай се губи всякаква възможност да се знае нещо за живота между смъртта и новото раждане. Хората биха се върнали към мизерни условия в следващата инкарнация. Всеки ентузиазъм за други идеали, колкото и да е оправдан, със сигурност е много добър и трябва да го има. Въпреки това, в сравнение с това, което е в основата на духовната наука, те не могат да бъдат реализирани директно. Те могат да бъдат само предшественици на духовната наука, но без нейното знание. Всеки път, когато духовният изследовател напредне, възниква необходимостта не да говори, а да мълчи. Ако все пак заговори, то е от разпознаването на условията, необходими на времето. Само знанието прави хората свободни,

а постигането на свобода за човешката душа със сигурност е задача на хората в бъдещето.

Идеите, които дават голяма духовна сила, идват от основателите на религиите. Това бяха вярвания, които можеха чудесно да осветяват пътя след смъртта. Те се трансформираха в истинска, правдоподобна духовна светлина, която показва на хората заобикалящата ги среда след смъртта. Но идват времена, когато хората ще трябва да живеят в свобода. И дори да дойдат основатели на религии, които могат да говорят с гласа на боговете и със силата на боговете в духа на старите вярвания, хората вече няма да могат да ги разберат. Това вече е минало. Външната наука дойде, защото трябваше да дойде. Макс Мюлер, като съвременен учен, казва: „Ако един ангел слезе и провъзгласи нещата от духовния свят, хората не биха могли да го разберат и никога не биха му повярвали.“ Това е заради еволюцията на човечеството. Хората биха могли да изгубят възможността да проникнат в себе си с идеи, които идват от духовните светове. А това означава да имат след смъртта по-малко светлина, която да осветява духовната среда. Никое външно слънце не осветява външния свят вместо нас. Светлината трябва да идва от нас. След смъртта ние осветяваме заобикалящата ни среда. Хората, които не светят, трябва да слязат отново и да повторят живота, за да усвоят идеи, които са плодотворни за живота след смъртта. Човек може да прозре това, а не просто обичайния ентузиазъм за разпространението на духовната наука, който освобождава думите в езика.

Идващото човечество ще има необходимост да вярва в това, което знае. В древни времена религиозните идеи, митовите и приказките са били това, което е давало на душите светлина за духовния свят. Лесно е да се каже, че митовите и приказките са идеи, възникнали от детските етапи на човечеството. Със сигурност хората не са се изправяли физически лице в лице с ангелите, за които се говори в митовите и приказките. Но в духовния свят няма какво да се прави с философски размисъл. Това знание няма значение в духовните светове. Лесно е да се каже, че приказките не се основават на истината. Духовният изследовател винаги е знаел, че огнените дракони не летят във физическия въздух, и винаги е знаел, че е необходимо да се формира имажинация за огнени дракони. Тъй като тази идея е в душата, тя хвърля духовна светлина върху духовния свят. Това са представи, имажинации за сила. Ето как са проектирани всички митове, не толкова за да се изобразят външно, а по-скоро за да могат наистина да живеят в духовния свят. Материалистите казват: Митовите и приказките излизат от детството на човечеството. Но хората са били обучавани от Боговете в детството си. По този начин митовите и приказките са се изгубили в човешката еволюция, но не бива да се позволява на децата да растат така. Има голяма разлика дали ще оставите детето си да расте със или без приказки. Душевната сила на приказните образи се проявява едва по-късно. Когато приказките не са били дадени в детството, по-късно това се проявява като скука и умора от живота. Дори когато става дума за физическо изразяване, приказките могат да помогнат и срещу болести. Това, което се процежда от приказките, излиза по-късно като радост от живота, смисъл на живота и се проявява в по-късна възраст като начин

за справяне с живота. Децата трябва да изпитат силата на приказното съдържание във възрастта, когато все още могат да го изпитат. Всеки, който не е в състояние да живее с идеи, които нямат реалност във физически план, умира за духовния свят. И много философии, които искат да разчитат само на физическия план, са евтаназия за душата. Външната еволюция се превръща в средство за умиране в духовния свят. Човечеството ще трябва да стигне до представи, които не се основават на външни неща, а на такива вътре в самия себе си. То все повече ще трябва да се приближава до заключението: вярвам в това, което знам. Човек ще трябва да се научи да обръща внимание на симптомите на духовния живот. Тук трябва да дам един пример. Когато веднъж изнесох лекция в един град в Южна Германия, двама католически свещеници дойдоха след това при мен и казаха: „Вие говорите само на образованите, но ние говорим на всички хора.“ В действителност е точно обратното. Можете да занесете антропософията на всички, ако просто намерите пътя към най-простите умове. Селянинът би го разбрал много по-добре от така наречения образован човек, само ако пътят не беше блокиран от социалните условия. Когато става въпрос за такива неща, трябва да можете напълно да пренебрегнете това, което вие самите смятате за правилно, а по-скоро това, което човешките души изискват във вашето време. Така че на свещениците трябваше да отговоря: Вашето чувство ви казва, че говорите на всички хора, но фактите показват, че не говорите на всички, защото не всички идват при вас. А аз говоря именно на тези, които не идват при вас.

Ние придобиваме нашите знания и разбирания на физическия план чрез физическото и етерното тяло. Нека наистина да обмислим внимателно каква част от това, което е в нашата душа, идва от физическия план. Светлината, например, преминава през окото. Процесът, който протича там, е процес на разграждане в окото. На задната стена на окото започва разтварянето. Процесът се откъсва от живота. На сутринта, след съня, окото е толкова възстановено, че вътре в него е чистият живот. Чрез възприятието от живата тъкан се появява нещо, което вече не е живо, а е само минерал. И тъй като това продължава през нервната тъкан, чрез която възприемаме, се отразява това, което ни въздейства от външния свят. Така че физическото тяло, като носител на тези процеси, не е живо.

Етерното тяло е носител на мисли, които са отражения. Хората лесно биха стигнали до заключението, че мислите са отражения на нещо свръхсетивно. Мислите никога не могат да бъдат погледнати под микроскоп. Мислите всъщност живеят в етерното тяло. То оформя мисленето и това се отразява във физическото тяло. От това може да се види, че разбирането и знанието зависят от физическото и етерното тяло. На физическото и етерното тяло говорят само впечатленията от физическия план. Но в човешката душа трябва да се настанят други идеи. Вие трябва да овладеете и астралното тяло, цялото чувство, желание и мислене, което не се изчерпва само на физическия план. В противен случай човекът става вътрешно мъртъв. Всички представи, които изобразяват нещо, имат значение само за физическия план. Главният въпрос гласи следното: Оправдана ли е една идея, която не изобразява нещо? Човек не само се разпознава със

самите представи, които живеят свободно в духа, които живеят свободно в астралното тяло и в Аза, но и живее с тях. Това са представите, които не само изобразяват нещо, но са вътрешно активни, живи и правят нещо от себе си.

Днес в изкуството преобладава натурализмът. Много е необходимо да се запознаем с това как в древните времена в душите са съществували представите, които са привеждали в действие представите на астралното тяло. Това, което само изобразява външното, няма значение за духовния свят. Трябва отново да проникнем в себе си с нови представи, които могат да проникнат отново в душата по смислен начин. Често човек вярва, че има нещо, което живее само във фантазията му, което според него е наистина фантазия. Но често това е просто спомен за това, което идва от физическия план. Ние съживяваме това, което иначе би умряло в душата ни, само чрез оживяване на представите с това, което не идва от физическия план, което не може да бъде дадено чрез такава фантазия. Днес все повече се злоупотребява със сентенцията: В красиво тяло живее красива душа, а в здраво тяло - здрава душа. Това беше сентенцията на познанието в по-ранните времена. Днес се разглежда като причинно-следствено твърдение: Някой има здраво тяло, така че мога да заключа, че в него живее здрава душа. Това, което прави това тяло здраво, прави и душата здрава. Ако хората не развият представи, които поддържат астралното тяло вътрешно активно, те ще имат минерални елементи още в детството и ще ги носят в себе си като причини за болести. В противен случай след смъртта хората биха навлезли в духовния свят, който остава неясен за тях, тъй като самите те не излъчват никаква светлина.

Слънцето пада върху повърхността и прави така, че виждаме нещата. Но в духовния свят светлината блести от нас; ние осветяваме полето, което трябва да видим. Душата, която има стремежа да култивира духовната наука, може би не е наясно с тези условия, но тя живее в душевните дълбини. Точно както във физическия свят слънчевата светлина идва отвън, в духовния свят човек трябва да стане подобен на слънцето. Ние трябва да запалим духовното гориво в себе си, вътрешния пламък, който осветява духовния свят, за да осветим света. Физиците говорят, че червеното на розата е просто вълново движение и може да бъде проследено до вибрациите. Казват, че там няма звук, а само въздушни вибрации. Това, което възприемам като звук, живее само в ухото ми. Но един прост експеримент може да ни научи на друго, ако някой почука, докато спим. Ако човекът е внимателен, той ще забележи, че не е бил в съзнание през нощта, когато все още е спял, а самият той вече е бил в почукването. Ние сами трябва да навлизаме в звуците на чукане, ние използваме другия човек като чукащ, защото нашата душа не може да почука сама. Ако имаме твърдата решимост да се събудим, тогава бихме могли да го направим сами, но ние използваме другия само като средство.

Ако материалистичните възгледи се запазят още няколко поколения, червеното на розата наистина ще изчезне. Хората наистина ще виждат малките сиви атоми да се люлеят навън като атомни вихри, не защото хората трябва да видят, че са там, а защото са се подготвили да ги видят. Това, което създава необходимостта да се провъзгласи духовната нау-

ка, е че не само физическите атомни вихри ще съществуват в бъдещето. Не говорим за физическия етер, а за етера, който е живо мисловно същество. Първо трябва да се признае, че не атомите в розата се движат, а живи, тъчащи елементарни същества стоят зад розата. Теорията за духовния свят е второстепенна, основното е усещането да е концентрирано, да се чувстваме живи и да тъчем в това новосъбудено усещане за реалността на духовния свят. Това е възкресението на духовния свят в нашата душа, истинското междуконфесионално, Великденско събитие.

Нашите предци се нуждаеха от друго събитие, което беше свързано с високото положение на Слънцето. Когато цялата природа поникваше и напъпваше, за тях това беше екстаз, чрез който духовният свят им се утвърждаваше. Това, което се преживяваше тогава на празника на Свети Йоан, сега трябва да бъде преживяно през пролетта по Великден. Сега трябва да можем да празнуваме пробуждането на душата, възкресението на душата, когато духовната наука ни говори, не само като теория, а като живо знание.

Рудолф Щайнер

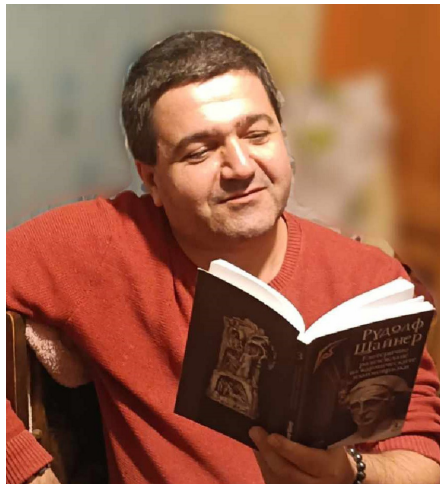
17. април 1914 г. Прага

Превод: **Теодора Павлова**

МОИТЕ ПЪРВИ СЪПЪРНИЦИ

Антропософията ми даде ново онтологическо познание за света

За първи път чух за валдорфската педагогика през 2006 година от Явор Анзърв. Благодарение на него научих за предстоящия курс по Антропософска лечебна педагогика и социална терапия, който се проведе между 2007-2010 г. Бях активен участник в курса, организиран от антропософката Едит Мур. Антропософията ми даде едно ново онтологическо познание за света и човечкостта, от които се нуждаех. През 2007 година заедно с Галина Трифонова участвахме в учредяването на първата антропософска група в Плевен –

„Светилник“. Среците се провеждаха първоначално в дома на нашите приятели-антропософи, Стефка и Свилен. Сега в групата четем „Езотерично разглеждане на кармическите взаимовръзки“. През годините с радост сме поглъщали: „Теософия“, „Необходимост и свобода в мировите процеси и в човешките действия“, „Тайната на четирите темперамента“, „Лечебно-педагогически курс“, и др. В антропософския си път искам да придобия просветление и осъзнатост за смисъла на настоящата си инкарнация. Едно от разочарованията ми беше това, че в духовния път, по който вървях, ми липсваше необходимото усърдие, за да постигам по-големи и по-бързи резултати. Сред моите „слабости“ е арттерапията, която ме вдъхновява и непосредствено лекува душата на децата и възрастните, с които работя. Арттерапията спомага за осъществяването на един по-лек път през Прага и докосване до висшите духовни йерархии.

Скъпи приятели, антропософи, на всички вас, горещо препоръчвам да разгледате във вашите групи по места шесттомната поредица на Р. Щайнер „Езотерично разглеждане на кармичните взаимовръзки.“ Това за мен е венецът на неговите духовни изследвания. В том 4 от тази поредица можем да прочетем: „Хората от старата епоха не можеха да размишляват и техните мисли не извираха отвътре. При определени обстоятелства те бяха мъдри, безкрайно по-мъдри отколкото по-новото човечество, но те не бяха умни в сми-

съла на това, което днес се разбира под «умен». Днес «умен» се нарича човек, който може да извлече мисли от себе си, да мисли логически, да свързва една мисъл с друга и т. н. Това не съществуваше в миналото. В древни времена не съществуваша самостоятелно оформени мисли. Те бяха изпращани на Земята едновременно с откровенията, които човек получаваше от духовния свят. Хората не размишляваха, а приемаха духовното съдържание чрез откровение, те го приемаха така, че мислите бяха свързани с него. Днес хората размишляват

върху нещата; в миналото духовните впечатления донасяха мислите със себе си. Мислите бяха вдъхновени, инспирирани, а не родени от самия човек. И онзи, който подреждаше и управляваше космическата интелигентност, стигаща чрез духовните откровения до човечеството, който господстваше над нея, е именно онова духовно същество, което, ако си послужим с християнската терминология, можем да наречем Архангел Михаил. В Космоса той управляваше космическата интелигентност. Нужно е само да си изясним, какво означава това. Защото макар и в по-различна идейна връзка такъв човек, като например Александър Велики, имаше напълно ясното съзнание за това, че мислите му идваха от Михаил. Без съмнение съответното духовно същество вероятно носеше друго име. Тук ние си служим с християнската терминология, но терминологията не решава нещата. Един човек като Александър Велики не виждаше в себе си нещо друго освен пратеник и оръдие на Михаил. Той не можеше да мисли по друг начин освен: - Всъщност Михаил действа на Земята, а аз съм онзи, чрез който той действа. - Такова беше схващането му. Това даваше също и сила за волята, въплътена в дела. И един мислител от онова време също не мислеше по друг начин освен: - Михаил действа в мен и ми изпраща мислите.“

Красимир Адамов

Здравейте,

Аз съм Даниел и съм от Плевен. Антропософията дойде у дома когато бях на 17 години и остана. Доведе я брат ми – сгушена между листата на „Теософия“ от Рудолф Щайнер. Светът се освети по особен начин и се изпълни със смисъл и милост към всичко живо. Булото на Изида се раздвижи. По-късно брат ми донесе и „Философия на свободата“. През 2000 година се запознах с Явор Анзърв и Моника. През 2020 година те ме поканиха да преосновем антропософската група в Плевен и да подновим заниманията. От тогава работим

върху поредицата на Щайнер „Езотерично разглеждане на кармическите взаимовръзки“. До Евритмията все още не съм се докоснал, предстои ми. Истините застават по местата си отново като нещо написано много отдавна в паметта ми със симпатично мастило и осветено от Антропософията. Мога да го прочета, да си спомня. И искам да си спомня, спомня, спомня всичко и всички приятели.

Даниел Георгиев

ВЪЗМОЖНОСТИТЕ НА ИЗКУСТВОТО

От всички същества само човекът е способен на изкуство
Волфганг Петер

Днес искам да говоря за възможностите на изкуството като нещо, което може да насърчи развитието ни. И бих искал да започна със стихотворението на Шилер „Художниците“, в което най-важното е, че само ние, човешките същества, имаме изкуство. Боговете го нямат, животните го нямат. Животните имат всякакви инстинктивни способности, но нямат истинско изкуство. Изкуството е с нас от самото начало. Началото на изкуството е тогава, когато човек започва да се изправя, когато започва да освобождава ръцете си, когато започва да прави инструменти. То е обект на ежедневна употреба, но е и художествено-проектиран обект.

Сега можем да се върнем в Атлантската епоха. Човекът от тази епоха е виждал много повече в духовния свят, имал е преживявания, които някои животни имат и днес. В древно-индийската епоха хората са имали много силна връзка със Земята, живеели са в пещери, но са строили и къщи подобни на пещери. Те са били без прозорци, с вътрешен вход, от който се слиза надолу и вътре е било тъмно. Тогава чувството за сигурност в утробата на Земята е било много силно. Днес се знае много малко за това. Когато човек започва да излиза от Земята, той почти се изплъзва от нея. Земята е нещо като голяма яйчена черупка, която той бавно счупва отвътре и след това подава главата си навън. Той започва да се протяга нагоре и за първи път съзнателно вижда Слънцето. Днес някои хора вярват, че тогава хората са виждали света, както сега го виждаме ние, но това не е така. Тогава сетивният свят е бил твърде неясен. Сега ние отваряме очите си, виждаме света такъв, какъвто е. Виждаме го в определена форма, която е обусловена от начина, по който сме се научили да виждаме. Но това е само част от всичко. Атлантският човек е виждал много повече духовност, но той все още не е виждал външните форми. Когато едно животно е идвало към него, той е виждал аурата и цветовете. Така той е разбирал дали едно животно е опасно или не. Някои от животните все още имат този опит и днес. Дори и днес животните все още преживяват света по същия начин. Котките спят по 16 часа на ден, през останалото време те са повече или по-малко активни. Хищниците са особено активни за кратко време, след това се уморяват и за дълго време притихват. Силите на гепардите и техните подобни

се изчерпват много бързо. Това означава, че ако не хванат плячката си навреме, има голям риск да гладуват, защото вече не могат да го направят. Те имат нужда от дълъг период на възстановяване, защото са нещо твърде различно от хората. Когато спринтират, лъвът и гепардът дишат много интензивно. Те могат да достигат високи скорости – 70, 80, 90 км в час. Това е огромна скорост, но не трае дълго. Движещата сила за такава скорост идва от дишането, кръвта е много силно снабдена с кислород. Но те нямат истински метаболични резерви.

Маймуните използват пръчки или камъни, или нещо като инструмент, но те не ги оформят сами. Те имат своите нокти и зъби, които са опасни и трябва да внимаваме. Може да се каже, че природата е разпределила между различните животински видове това, което човекът има в себе си. От духовна гледна точка може да се каже, че човекът като духовен принцип стои в самото начало и че той постепенно извежда отделните животински форми от себе си. Гьоте беше един от първите, които казаха това. Той описа това много красиво в своята „Теория на метаморфозите“. Но дори и тогава имаше една луда теория: Е, животните имат междинна челюстна кост. Това е кост там, където предните резци са върху нея. А хората я нямат и това е разликата! Гьоте каза, че това са глупости. Това със сигурност не прави човешкото същество много по-различно. И той дори доказа, че хората наистина имат междинната челюстна кост, само че тя обикновено е толкова силно срасната, че всъщност не се забелязва. Така че човекът не се характеризира с никакви органични детайли, дори и с факта, че мозъкът е толкова голям. Защото има животни, които имат много по-големи мозъци от хората. Делфините, например, имат по-големи мозъци от хората, слоновете също, но това не означава, че мислят като нас, хората. Не размерът прави мозъка.

Възприятието на хората се е променило в хода на еволюцията. Хората в епохата на разсъдъчната душа възприемат по различен начин от нас днес в епохата на съзнателната душа. През четвъртата епоха гърците все още не са били в състояние да мислят, не са били будни хора, нито толкова съзнателни, че да могат да се концентрират изцяло върху света на сетивата както днес. Само в нашата епоха ние сме се научили да се концентрираме в такава силна форма. Гърците са били много силни мислители, но арабите са били много по-изобретателни. Голяма част от техните учени са

се въплътили отново, били са много активни в науките и все още са. Те именно идват от там, защото в онази епоха вече е имало едно очакване на Съзнателната Душа, в известен смисъл преждевременно. Човешкото същество е това, което може съзнателно да излезе от сетивата и да се отдели от света. Никое животно не може да се дистанцира от света по такъв начин. Хората преживяват света по различен начин от животните. Начинът, по който виждаме света, е такъв. Светът изглежда такъв за едно същество като човека, а за другите същества изглежда различно. Или може би изобщо не изглежда така.

Ангелите имат физическо тяло, но то не е видимо за нас. Това, което виждаме като крила, е мисловното движение на ангела, който наистина мисли съдбата ни.

Как изглежда един ангел? Съществуват духовни същества, които са по-висши от човека. Те са йерархичните духове, за които говори Шилер. Те също не притежават изкуство. Те нямат и нашето сетивно възприятие. Но аз питам. Наистина задавам въпроса, как изглежда един ангел? Е, лесно ще можете да дадете отговор: Да, във изкуството така или иначе има толкова много илюстрации, има много точно описание, нарисувано е точно с крила и вероятно те пърхат малко във въздуха и ако следваме Библията, те са много плашещи. Защото Библията винаги казва: Не се страхувайте! Това означава, че те трябва да са много впечатляващо, огромно, мощно явление.

Как изглежда един ангел? Дали ангелът прилича на човек, само че с крила? Не не! Вярно е, че ангелите също имат физическо тяло, но то не е видимо, не е видимо за сетивата. А това означава, че ангелът всъщност не прилича на нищо, той не е пространствено същество. Имаше един стар схоластичен аргумент: Колко ангела могат да седят на върха на иглата? Някои казват няколко, защото това не е пространствено същество. Другите казват, ами, безкрайно много, защото те са с такава форма, че всъщност не са там. С други думи, те нямат пространствена форма. Но в Библията винаги се описват по такъв начин, че изглежда имат човешка форма. И доколкото трябва да създадем един образ, това е нещо оправдано, защото ние създаваме образа на ангела. Ние сме артистите, които правят това да се случи.

Ако ангелското явление е описано в Свещеното писание и човек има впечатлението, че той е като огромен човек с крила, с четири, шест или повече крила, тогава това е картина, която рисуваме. Но ако го погледнем свръхсетивно, тогава трябва да зачеркнем всички сетивни качества – цветове и форми. Трябва да изтрием всичко това, защото е сетивно. Това е просто изразно средство. Ето защо недоразуменията идват толкова често. Ако аз преминавам през духовно обучение, тогава в един момент ще мога да виждам аурата около хората. Това е аурата, която се движи около цветето

и чакам да видя кога най-накрая ще се появят ярките цветове и ще блестят, ще мигат, и ще трептят. Ясновидството от стария тип бавно се е трансформирало от чисто духовно виждане в свръхсетивно преживяване. Когато очите вече са били отворени навън, но все още е имало силно духовно преживяване, тогава е започнала фазата, в която напълно свръхсетивните преживявания са започнали да се обличат в сетивни качества. И човек не трябва да бърка картината, която вижда, с картините на въображението. Човек казва: „Видях ангела и го нарисувах така.“

Само че той не е там нито сетивно, нито физически, нито пространствено. Това е едно духовно докосване, което чувствам. И ако аз съм ясновидец от стария тип, каквито са били пророците, веднага мога да преведа образа с крила, който е описан. Крилата са нещо много важно. Не защото можеш да летиш, а защото той всъщност мисли с крилата, каквито няма в пространствен смисъл. Но това, което виждаме като крила, е израз на движението на мисълта. И мислите

също не са такива, каквито ги преживявате. Мисловното движение на ангела, който в действителност мисли съдбата ни, е същото движение като нашите движения, които правим с ръцете си. Ние всъщност сме ангели, ако правим с мисълта всички движения, които в живота правим с ръцете. И ако трябваше да подредим всичко едно върху друго, всички щяхме да имаме крила. С движенията на ръцете, защото ръцете са израз на душата. Така ние самите мислим за нашата карма, за нашата съдба. Това са органите за душевните движения. А това означава, че когато един стар пророк преживява ангела, тогава той преживява как този ангел с движенията на крилата си говори за кармата на човечеството или за кармата на своя народ. И това, което той чувства, е че

усеща едно духовно възприятие. Когато разбира езика на крилата, той го превежда с думите, които четем в текстовете на писанията, но го прави, без самият той да е наясно с това. Така е и с атактичното ясновидство днес. Тези хора все още не са съзнателни, а рисуват картина, която преживяват въз основа на духовната реалност. Много често вярваме, че ако някой прави обучение, може в един момент да отвори очите на душите и да започне да вижда пърхащи ангели или нещо подобно по начина, по който основно преживяваме външния свят. Но това не е така! Това са картини, които рисуваме сами. Отначало усещаме нещо в душите си, имаме определено душевно настроение, душевно докосване, точно както можем да почувстваме духовен контакт с другите духовни същества, които седят около нас. Лесно ни е, когато нещо е видимо за нас по сетивен начин. Ангелите също седят между нас, те са тук. Хора, които вече са прекрачили прага, също са тук, но не пространствено, а духовно са с нас.

И ако искаме да го преживеем, тогава трябва да станем толкова чувствителни, че да можем да изключим сетивната

реалност и да забележим настоящето. Това наистина може да се получи. Преживяваме отново и отново срещата с духа на материята. В будния сън го преживяваме много пъти през нощта и го вземаме със себе си. Това е нещо много интензивно и винагисме в бойна ситуация с духа на материята. Ясно осъзнаваме тези образи. Да, те се издигат от душите ни. Рисуваме картините за себе си. Това, което рисуваме, което е духовно реално, то е в основата на материята, то е духът на материята. Можем да говорим за рисуване на духовни образи, когато сме в състояние да го правим като съзнателен опит.

Трябва да затворя очи, да оставя всичко сетивно и да започна да излизам от настроението, но сега съвсем не на хартия и на платно, а в съзнанието си да нарисувам душевна картина. Това е, което ясновидецът може да изпита днес, ако той е съвременен духовен ясновидец, който е развил чистото мислене. Рудолф Щайнер описва много ясно как има голяма разлика между ясновидците, които не са развили мисленето си, и тези, които са силни мислители, които са чисто мислещи.

Картината изскача пред очите на онези, които гледат с всекидневен мислене, без ясно мислене. Те дори не забелязват, че рисуват себе си, докато тези, които са напълно будни в изграждането на картината, те преди всичко имат контакт с духовното същество. Картината се разпростира като панорама и има цветове, които се появяват, има форми, които изразяват това, като душевно-духовно преживяване. Това душевно-духовно преживяване всъщност е интуитивно. Ние навлизаме в царството на волята само по интуиция. Интуицията означава, че се потопяваме в нея по такъв начин, че се превръщаме в растение, в цвете. Ако аз интуитивно се поставя на мястото на друг човек, свързвам се с него, както трябва да бъде отново и отново във всеки добър разговор, тогава се превръщам в този друг човек и напълно забравям себе си. Всъщност, всяка социална комуникация се основава на факта, че се губиш в другия човек, но след това се връщаш при себе си и вземаш нещо със себе си. В прехода мога да се събудя за това, което е било в другия. И най-плодотворните разговори, най-плодотворните социални обмени, са там, където това отдаване е завършено, когато наистина съм готов да се откажа и след това да се върна към себе си. По пътя на връщането към себе си знам, усещам и изпитвам това, което наистина движи другия човек. За социалния живот в бъдеще това ще бъде изключително важно, защото това, което имаме днес, е недоразумение след недоразумение. Единият казва нещо, другият чува нещо и си мисли, какво е имал предвид с това? И в 99% от случаите той греша. Особено когато става въпрос за деликатни духовни неща. Когато става въпрос за нещо външно, все още можете да постигнете споразумение: ето сега има цветя, нали? Да, вероятно всички ще можем да се съгласим с това. Но е невероятно трудно да изразя с думи такива фини оттенъци като това, което движи другия човек вътре. Невероятно трудно е да изразя това с думи, които да бъдат правилно разбрани от другия човек. Защото всъщност трябва да слушам чрез думите, трябва да се потопя в душата му, в истината. Трябва да говоря това, което той казва в себе

си. Трябва да почувствам импулса на волята, който се излъчва от другия човек в мен или да чувствам себе си в него. Но това може да бъде доразвито, ако ставате все по-наясно с това, което сте преживели в другия човек. След това идва път, по който осъзнавате, например, че в по-ранно възплъщение сте били в такава и такава връзка помежду си. Чакай, мога да ти кажа точно мястото, датата, часа и това, което се случи. Но това започва бавно, усещате, че има нещо общо, че се познавате. Именно това е подписът на волята, който идва при вас от другия, с който сте бил преди. И с течение на времето можете да знаете къде, кога е било това? Защото истината е, че не можете да погледнете събитието отвън.

Рудолф Щайнер толкова красиво описва в мистериите драми външните ситуации в предишния живот, които наистина са точно уловени в сетивни образи. Всъщност, така ги преживявате като съвременен духовен изследовател.

Изкуството като подготовка за живописца Наблюдение на вътрешните образи

Живописца е просто имажинативно гледане, което в същото време е въображаемо мислене и в същото време е въображаем дизайн. Нашата тема всъщност е изкуството. Изкуството ви подготвя за това. Нуждаем се от него и бавно се движим в епохата, в която сме се отдалечили от натурализма. През 18-ти и 19-ти век всичко е отишло много силно в натурализма. Преди това изкуството е било различно. Вижте няколко средновековни снимки! Това не е натуралистична илюстрация! Има пропорции, няма перспектива, няма пространствени образи. Трябва само да погледнете някои от средновековните картини. Интересното е, че гърците бяха доста чувствени. Какви модели трябва да са имали, според които са направили статуите! Съвсем не! Те не са правили статуите според моделите. Те са преживявали вътрешно идеалната форма на човека. С други думи, те наистина са изпитвали в своите жизнени сили формирациите сили, които съставляват тази идеална форма в нейната чистота. Това означава, че няма нищо общо с това, което гледат. В реалното класическо време изкуството се е преживявало изцяло отвътре. Художникът е усещал човешката форма. Художникът и скулпторът са преживявали фигурата в себе си. Всъщност, това е несетивно преживяване, но е на границата на сетивното и етерното тяло играе основна роля в него. В живописца се добавя цвят и определени душевни сили играят някаква роля, защото това, което преживяваме като сетивен цвят, е нещо, с което Гюте се занимава много интензивно в своята „Теория на цветовете“. Той говори за сетивно-моралния ефект на цветовете. Какво иска да каже с това? Моралът не е някакво морално правило. Не това се има предвид, а това, че той преживява свръхсетивната част от цвета. Това е най-добрата подготовка за него, дори и да няма сетивно впечатление. Когато има духовно същество, в него също има нещо астрално, нещо душевно. Сега изпитвам това впечатление в душата си и започвам да го рисувам. Рисувам само цветовете на аурата на съществото, което срещам, но на първо място е емоционалното докосване. Това все още е толкова трудно за нас, но именно изкуството ни посочва, че то все повече се стреми да се отдалечава от

чистото изобразяване на външно сетивното.

Модерното изкуство често е нещо, в което има само следи от някакво вътрешно движение. А следите от движение са нещо душевно и пътеката е уловена, но това не е нищо сетивно. Това е само опит за достъп до свръхсетивните качества. Така че изкуството стои там, където наистина става въпрос за преживяване на свръхестественото и внасянето му след това в картина, която също изразява вътрешна динамика. Такива опити е правил Кандински във всичките си композиции, за които си мислим, че са едно много абстрактно изкуство. В някои случаи те изобразяват много конкретни духовни преживявания, които той се опитва да приведе във форма и те не са объркани с външни обекти. Докато за гърците изкуството всъщност е било занаятчийство, днес вече няма нищо общо със занаятчийството. Има прекрасни артисти, които също могат да рисуват като стари майстори, но има и други, които изобщо не могат да направят това. Казват, че всеки може да го направи, маймуната също може да го направи. Да, маймуната всъщност рисува от емоциите си и наистина ги рисува правилно. Така че те наистина могат да рисуват, те просто рисуват изрази на това, което в момента преживяват. Това не е просто съвпадение, всъщност те правят автопортрет. Автопортрет на сегашното си емоционално настроение, това правят. Често оставяме психично болни хора да рисуват нещо подобно, защото тогава те дават израз на настроението си и това може да има лече-

бен ефект. Защото, като го извадят от себе си, до известна степен се отърват от него, обективизират го.

Съвременното модерно изкуство вече е на път да ни поведе от чувственото към свръхсетивното преживяване. Трябва да научим на способността да правим това съзнателно. Изкуството на нашия 21-ви век е на път да ни поведе към свръхсетивното преживяване и ще става все по-очевидно, че хората могат да рисуват духовно, че те са ясновидци по един съвременен начин. Ние сме на милиметър от това и затова Рудолф Щайнер излезе публично с научаването, придобиването на способността да рисуваме, духовно виждайки. Да рисуваме и да композираме музика по същия начин, слушайки мислено. Но да го чуеш духовно е нещо съвсем друго. Това е да чуваме хармониите, които съществуват между духовните същества. Също и дисхармониите, които съществуват. Хармонията на сферите! Хармониите на сферите всъщност са добър начин духовете да се разбират помежду си. Понякога има и дисонанси, има и съзвучия, всякакви неща. Това е чисто духовно преживяване, само когато човек го преживява духовно, но тогава може да се преведе и в музика при определени обстоятелства. В бъдеще музиката също ще стане по-съзнателна.

Лекция на **Волфганг Петер**,
изнесена 24. 02. 2024 във Виена

ТЕОРЕТИКО-ПОЗНАВАТЕЛНИЯТ И ПРАКТИЧЕСКИЯТ ПЪТ КАТО ЕДНО ЦЯЛО

Мислите, които бих искал да споделя с вас, представляват един вид отзвук от Великденския празник на Антропософското общество, който се проведе в София на 31. Март. По време на разговора в кръг отново бе повдигнат позабравеният вече въпрос дали Учителят Беинса Дуно е бодисатва.

За същността на бодисатвите ние можем да научим нещо само от Антропософията. Рудолф Щайнер ги описва като същества, които са постигнали много висока степен на духовно развитие, но ... на други планети. Думата бодисатва в съответствие с източната традиция е името на техния духовен ранг. Но какво означава на други планети? За мен това означава не на стария Сатурн, не на старото Слънце, не на старата Луна, не на сегашната Земя. Те са постигнали своето духовно развитие не в нашия, а в планетарните степени на друг Микрокосмос. А тук те са призвани да помагат. Най-вероятно от самия Христос, като се има предвид имагинацията дадена от Рудолф Щайнер – бодисатвите в кръг и Христос в центъра като Духовно Слънце излъчва към тях духовния смисъл и значение на материалното физическо битие. Защо?

Да вземем нас хората – ние носим в нашата телесност, в нашите кости, в мускулите и кръвта, в другите телесни структури цялото материално физическо битие. Това не винаги стига до нашето съзнание, но Азът ни се стреми да овладее и управлява напълно телесната материя, а постепенно като общност ние искаме да овладеем и управляваме и извънтелесната материя. Това, което сме загубили по този път, е Духът. И хората, които осъзнават това, се стремят наред с овладяването на физическата материя да си върнат отново Духа. С бодисатвите е обратното. Те имат едно високо духов-

но развитие, но нямат никаква идея за материално-физическото. Точно това им преподава Христос в кръжока.

Но в Духовния свят същността на материята не може да бъде постигната. Дори и Христос трябваше да слезе във физическо тяло на Земята, за да опознае напълно материята. Затова бодисатвите трябва постоянно да слизат в човешки тела, за да се учат. Но понеже не са от нашия Микрокосмос, те не могат да се раждат като нас, а използват готови човешки тела в които се инкорпорират (както и Христос не можеше да се роди, а трябваше да влезе в тялото на Исус). След многократно слизване на Земята в човешки тела бодисатвата напредва в опознаването на човешката еволюция и получава следващата си духовна степен – Буда. Будата вече не слиза на Земята, така да се каже, предава щафетата на следващ бодисатва. Приемникът на Гаутама Буда, както ни посочва Рудолф Щайнер, е Йешу (или Исус) бен Пандира. Той създава есейския орден и инспирира Евангелието от Матей (самото Евангелие се появява по-късно написано от ученик на негов ученик). Но получава също и първия си урок – с хората не е лесно да се живее и много лесно могат да те пребият с камъни (то и до днес е така, само дето не го правят вече с камъни).

Преди около 20 години приятели от Варна написаха една книга, в която проследяват биографията на Петър Дънов и, като я сравняват с казаното от Рудолф Щайнер за същността на бодисатвите, завършват книгата така: „С това доказахме, че Учителят Беинса Дуно е бил бодисатвата на 20-ти век.“ Интересен израз – но аз не съм го срещал в лекциите или писаните книги на Щайнер. Ние с помощта на логика-

та можем да разберем духовните факти, които ни съобщава един посветен, но логически не можем да създаваме духовни факти. В последния случай, те могат да са верни, но могат да бъдат и пълна заблуда. Същото се отнася и за стотиците „доказателства“, за които спомена Виктор Лозанов по време на разговора. По този начин може само да се покаже, че е възможно Учителят да е бил бодисатвата на 20-ти век. Аз не отхвърлям тази възможност, но и не я приемам за истина. Всеки човек е свободен да си избере едното или другото, или третото, или да започне свои изследвания по въпроса.

Бих искал също да споделя защо не бих започнал да „доказвам“, че Учителят е бодисатвата на 20-ти век.

1. Има един окултен закон даден от Рудолф Щайнер: Не бива да се оповестяват предишни инкарнации на някой духовен учител преди да са минали сто години от смъртта му. Нарушаването му води до отваряне на пролуки за духовете на пречките и евентуални духовни атаки от враговете му. Повечето хора не осъзнават смисъла на този закон, дори антропософите. Рудолф Щайнер не огласява публично предишни инкарнации на Ита Вегман, тя го прави сама и то приживе. Духовете на пречките и атаките следват светкавично. Тя е не само унижена и изключена от Антропософското общество, но и като член на езотеричното Ръководство самото Общество се разцепва на две за няколко десетилетия. Ще кажете че преувеличавам? Ами?! Аз не знам също Рудолф Щайнер да е говорил публично за собствените си предишни инкарнации. Но по-късно много антропософи от частни съобщения или от негови лекции, макар и непряко, разкриха много от предишните инкарнации и те многократно се публикуваха и дискутираха по всевъзможни начини. Какви ли пречки сме си създали по този начин? Защо ли не се случи очакваният от мнозина възход и кулминация на антропософията при прехода от 20-ти към 21-ви век? Едва сега, сто години след опожаряването на Първия Гьотеанум, можем да смятаме, че пролуките за пречките са затворени и можем да очакваме нови импулси за развитие и възход на Антропософията. Най-малко имаме основания да положим усилия за това. Така че този окултен закон, с който започнах трябва да се взема съвсем насериозно.

2. Стойността на Антропософията за Душата ни ние извличаме от самото нейно съдържание. Разбира се, срещал съм дребнави и повърхностни хора, които наричат антропософите щайнеристи, но това не е действителността. Вероятно за повечето последователи и ученици на Учителя нещата стоят по сходен начин. Но съм виждал и чувал хора, които казват, че чрез Учителя говори бодисатвата и затова всичко казано от него е толкова важно за хората и бъдещето. Такова усиление стойността на духовно съдържание чрез личността на този, който го дава, е нетипично в съвременната езотерика и за мен до голяма степен неприемливо. Затова не бих участвал в създаването на подобна възможност.

3. Как да разбираме думите на бодисатвата. В последното си пребиваване на Земята, точно преди да стане Буда, бодисатвата може да даде на хората духовни импулси за развитие за векове напред. Гаутама Буда даде Учението за Любовта и Осемстепенният път за развитие на душата. Когато Христос, самата Любов, слезе на Земята, Учението за Любовта на Буда по естествен начин се преля в християнството и няма самостоятелно значение по-нататък в еволюцията. Учението за осемстепенният път не само че продължава светото действие и до сега, но Рудолф Щайнер казва, че след около 3000 години, когато наближи времето на Майтрея Буда, бодисатвата не би могъл да постигне своята духовна задача,

ако заедно с него на Земята не са инкарнирани достатъчно на брой хора, които са извървели осемстепенният път. Колко е достатъчният брой ние не знаем, но на мен ми се струва, че при всяко свое идване на Земята, бодисатвата като основна задача би трябвало да импулсира все повече хора да тръгнат по своя осемстепенен път.

Къде може днес един съвременен човек да намери осемстепенният път? В будизма? В църковното християнство? В различните философии? В естествените науки? Може би навсякъде по малко. Но най-всеобхватно осемстепенният път се намира в Антропософията и особено във „Философия на свободата“. Ето така си помагат взаимно духовните учители на човечеството.

Можем ли да кажем, че един бодисатва, който е в средата на своя път към Буда, е в състояние да даде всеобхватни насоки за развитие на хората? По принцип не е изключено, но е малко вероятно. По скоро можем да кажем, че такъв бодисатва ще допринесе за духовния напредък локално – за близките до него народи за близкото до него време. За да се върнем отново към главния въпрос, ако приемем, че от Учителя в човечеството се вливат всеобхватни духовни импулси за развитието на света и хората, то аз бих се съгласил, че той е Велик духовен учител, но бих добавил, че тогава няма да е бодисатва, защото би трябвало да е Буда.

4. Сега се връщам отново на нашия разговор в кръг по време на празника. Виктор Лозанов каза, че според него Антропософията е перфектният теоретико-познавателен път на човека към Духа, докато учението на Беинса Дуно, който е бодисатвата на 20-ти век, представлява най-добрият практически път към Духа. Като се абстрахираме от въпроса за бодисатвата, за който вече стана дума, последното не го разбрах.

Когато разгледаме Антропософското общество и произтичащата от него Антропософия ние виждаме, че Виктор е прав за първата част от твърдението си. Но ако се вгледаме навътре в Антропософското общество, в центъра като един вид ядро, откриваме Школата за Духовна наука. Тук са хората, които по собствено свободно решение са поели по пътя за изработване на свръхсетивни възприемателни органи и така да станат съзнателни граждани на Духовния свят. Ние и сега живеем в него, само че нямаме сетивност, чрез която да доведем този факт до съзнанието си. А с това дадохме и едно точно и кратко описание, доколкото може да се даде с думи, за практическия път към Духа.

Ако тръгнем от Антропософското общество навън, откриваме друг вид практическа духовна работа като антропософска медицина, валдорфска и лечебна педагогика, биодинамично земеделие и т.н.

Ако успеем да се отдръпнем и да погледнем на всичко това отстрани ще видим как това, което се концентрира в центъра преминава през Обществото и се разлива в практическите инициативи в света. Там то се трансформира и се връща обратно преминавайки през Обществото към центъра. И после отново навън и навътре. Усещаме подобният на дишане ритмичен процес в едно живо същество – съществото Антропос-София. Така теоретико-познавателният и практическият път стават едно цяло.

Някой ще каже: Да, но това е един идеал! Е – Гьоте можеше да вижда идеалите си като реалност. От нас зависи!

Задачата на художника не е да придаде сетивна форма на идеята, а да направи така, че реалното да се появи в идеална светлина. Не е въпросът какво е взето от реалността, а какво е свойството на формиращата сила на гения. Това е, което има значение. Целият екстериор на работата на художника трябва да изразява неговия интериор. В случая с природния продукт първият изостава от втория и питащият човешки дух трябва да го разпознае. Законите, по които действа художникът, не са нищо друго освен вечните закони на природата. В основата на творенията на изкуството лежи не това, което е, а това, което би могло да бъде. Не реалното, а възможното. Художникът твори по същите принципи, по които твори природата. Ако използва думите на Гьоте, природата не се интересува от отделния индивид. „Тя винаги гради и винаги руши“, защото не иска да постигне съвършенство в индивида, а в цялото. Съдържанието на едно произведение на изкуството е нещо осезаемо реално. Във формата, която художникът му дава, стремежът е да надмине природата, да постигне това, което е възможно с нейните средства и закони, в по-голяма степен, отколкото самата тя е способна. Предметът, който художникът поставя пред нас, е по-съвършен, отколкото е в естественото си съществуване. Но той няма друго съвършенство в себе си, освен своето. Именно в тази трансцендентност на обекта отвъд себе си, но само въз основа на това, което вече е скрито в него, се крие красотата. Красотата не е неестествена и Гьоте с право може да каже: „Красотата е проява на тайните закони на природата, които могат да бъдат постигнати.“

Рудолф Щайнер GA 271

Този брой е номер 83, който излиза след основаването на АОБ, но от самото начало до днес, са издадени 95 броя.

АНТРОПОСОФСКИ ГРУПИ

ВАРНА

Антропософска група
„**Михаилова ковачница**“
Радослава Ангелова
тел. 0878 478 638

СОФИЯ

Група „**Михаил**“
Лалка Фингарова, тел. (02) 868 99 49;
0888 263 741

Група към обучението по
„**Антропософска терапия чрез пеене**“

Ул. „Х. Димитър“ 13
Цвета Мишкова 088295 3550
Красимира Калчева 0878 909 312
Антропософски кръг „**Аристотел**“
Доц. д-р Иванка Кирова,
тел. (02) 831 78 74

Група „**Рудолф Щайнер**“

Александър Бояджиев
тел. 0888 406 095

Група „**Ариадна**“

Юлиан Андонов
тел. 088 662 6489

Група „**ЛОГОС**“

Константин Йорданов
тел. 0894 515 355

Курсове по антропософска
социална арт-терапия

За връзка:

Снежана Бечева 0887 049 946
Вихра Калапишева 0887 152 335.

СТАРА ЗАГОРА

Група „**Антропос-София**“
Дора Петрова, тел. (042) 643 500

Група „**Рудолф Щайнер**“

Георги Акабалиев, тел. 0878 398 509

Социална художествена терапия

„**Дъгата на Дочка**“

Дора Петрова, тел. (042) 643 500

Евритмична група „**Граала**“
Диана Демирева – 08875 59777

БУРГАС

Група „**Парсифал**“
Димитър Колев 0889 611 444

ЯМБОЛ

Група „**Светлина**“
д-р Ива Манева, тел. 0887 179 057

ПЛЕВЕН

Група „**Михаил**“
Моника Хаджиева тел. 0878 250 730

ПЛОВДИВ

Група „**Мани**“
Тони Кюмюджиян-0888992862
Мартин Атанасов-0883604339

ФОНД за НАБИРАНЕ на СРЕДСТВА

за закупуване на
Антропософски дом
в София (към АОБ)

Дарителски сметки:

BGL BG24UNCR76301075590031
USD BG10UNCR76301175509595
EUR BG07UNCR76301475508630

Текуща наличност: 6175 лв.

За контакти:

Георги Акабалиев – 0878 398 509
Александър Бояджиев – 0888 406 095

БЛАГОДАРИМ !

Скъпи приятели, уважаеми
читатели на „**Антропософски вест**“,
Всеки, който желае да изкаже мнение
или коментар по разискваните в
настоящия и бъдещите броеве на вестника
теми, може да ни пише на e-mail:
vestnik@aobg.org . **Очакваме ви.**
От редакцията

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Веселина Велкова
Цвета Мишкова
Христина Ангелова
Георги Акабалиев
Тел: 0897 728885
e-mail: vestnik@aobg.org
уебсайт: www.aobg.org

Отговорност за съдържанието на
публикуваните материали носят
единствено техните автори.